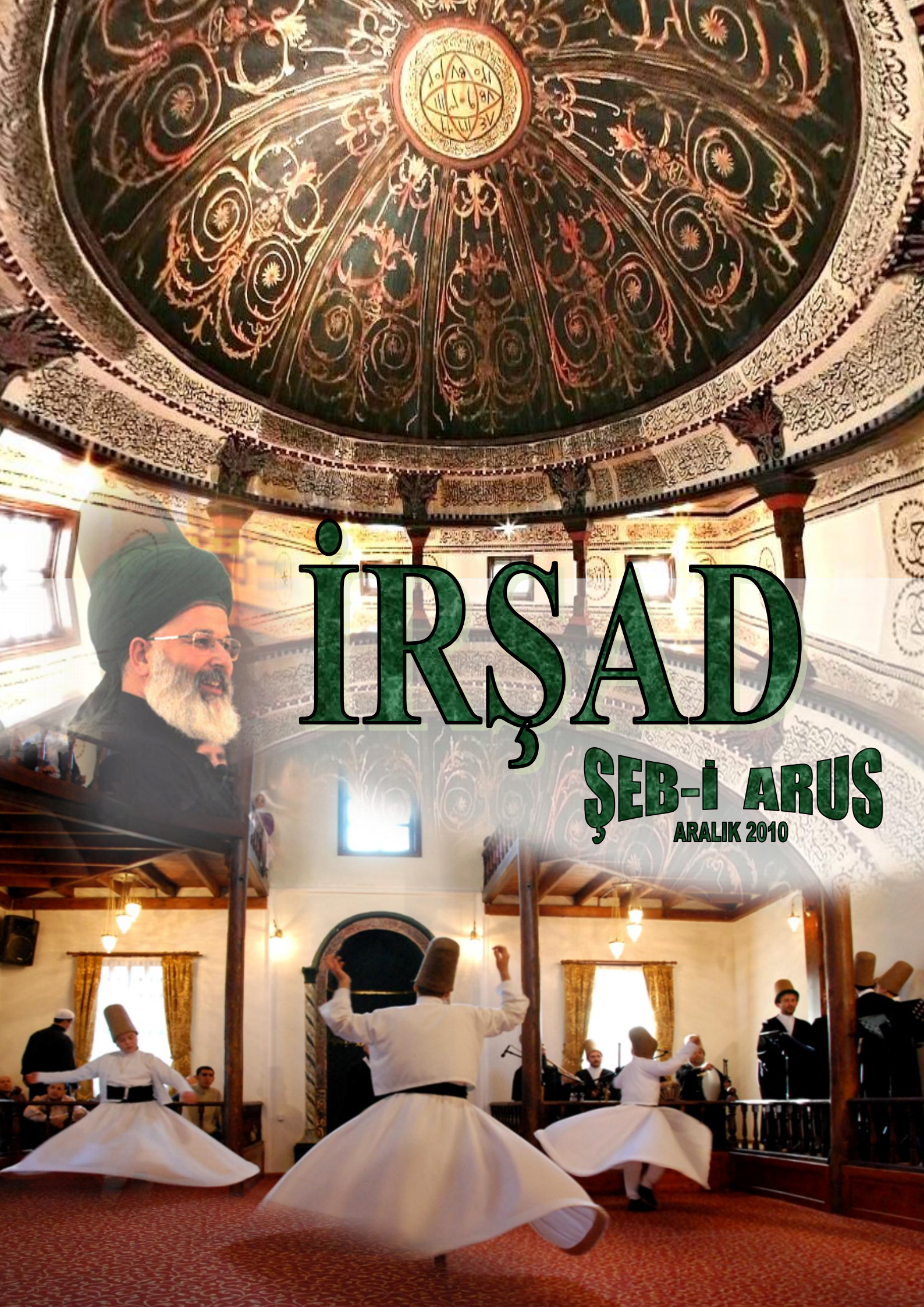

İRŞAD

ŞEB-İ ARUS
ARALIK 2010

"Bu çalışma MEVLANA
KÜLTÜRÜNÜ TANITMA
VE YAŞATMA
DERNEĞİ'nin gençlik
çalışması ve Osmangazi
Belediyesi'nin kültür
hizmetidir."

EDİTÖR
ÖZGÜ MUŞTU

GRAFİK TASARIM
MUSAVVİBE

YAZI İŞLERİ
GÜLENAY ZİYA

İrşad Seb-i Arus
özel sayısı

İçindekiler

Tekke tanıtım sy.2
Editör'den sy.3
Sema "Mustafa ÖZBAĞ" sy.4
Hazreti Mevlana'nın künyesi sy.5
Mevlana'yı ne kadar tanıyoruz? Sy.6/7
Dönemin yansımaları "Ayşe ARICAN" sy.8/9
Şiir sy.10
Mevlana'nın eserleri sy.11
El-Zahir – El-Bâtın "Musavvibe" sy.12/13
Bir müfessir ve muhaddis olarak Mevlana sy.14/15/16
Hiç akletmez miyiz? "Gülenay ZİYA" sy.17
Mutasavvıflar "Esma YOLCU" sy.18/19
Aşk-ı Muhammed Mustafa (s.a.v) ve Aşk-ı Mevlana "Tuanna EBRAR" sy.20/21
Peygamberler tarihi "Semine NAŞİRE" sy.22/23
Künfeyekün "Sükûtun Bendesî" sy.24
Mustafa ÖZBAĞ Efendi'den gül destesi "Gülenay ZİYA" sy.25
Sema kıyafetleri ve temel terimler sy.26/27
Aşkın fezaaya uzanan kanatları "Rabia ALTINBAŞAK" sy.28/29
Tasavvuf O'dur ki. "Özgü MUŞTU" sy.30/31
Tasavvuf ve Musiki'si sy.32/33
Mevlana'nın üslubuyla enstrümanlar sy.34/35
Evvelimiz Aşk, Halimiz Aşk "Deniz SOYLU" sy.36
Çocuk Eğitimi ve Aile "Bengisu UMMAN" sy.37
Mevlana'nın evliliğe bakışı "Sıddıkâ Âmine" sy.38/39
Mevlana'dan öğütler sy.40
Mevlana ve sağlık "Eslem SARIGÜL" sy.41
Mevlana ve yemek "Hafsa KEVSER" sy.42

YA HAZRETİ

KARABAŞ-I VELİ TEKKESİ

KÜLTÜR MERKEZİ

Bir ‘HÛ’ nidasıyla ‘OL!’ emrinin tecelliyatını yaşayan bir mekândır **Bursa Karabaş-i Veli Kültür Merkezi...**

Hoşgörü ve gönülden hizmetin, kardeşliğin yaşandığı ve yaşatılmaya çalışıldığı bir dost evidir...

Yüzyıllardır adeta tevhidin emsalini yansıtan sağlam direkleriyle, maneviyatın her daim yenilenmekte olduğunu vurgulamaktadır ve öylesine dik durmaktadır Bursa ’mızın en güzel semtlerinden birinde...

Yeşil Bursa ’nın şanına yakışır şekilde, bahçesindeki ağaçlarıyla ayrı bir soluk oluşturur ve kentin yoğunluğunda, kalabalıkların içinde sıcacık muhabbet kokan bir çay ile soluk bulabileceğiniz bir mekândır...

*Her sene manevi duyguların yoğun yaşandığı günlerde de evinde misafir ağırlar bir eda ile Bursalılara ve diğer şehirlerden gelen misafirlere ikramlarda bulunulur bu hoş mekânda. Adeta geleneksel bir aile sofrası tadında her sene **Aşure Gününde, Kandil günlerinde** iftar yapılmaktadır. Ayrıca her sene ‘**Kutlu Doğum**’ ve ‘**Şeb-i Arus Mevlana’yı Anma Programı**’ ile Bursalılarla ve tüm diğer şehirlerden gelen misafirlerimizle bu güzel geceleri eda etmekteyiz.*

Bursa Karabaş-i Veli Kültür Merkezi olarak Türkiye ’nin en büyük, Dünya ’nın ise ikinci büyük mevlevihanesi olan GELİBOLU MEVLEVİHANESİ ’nde her ay düzenli olarak sema programları ile gönül dostlarıyla buluşmaktayız.

*Muhammedi bir eğlencenin ve çeşitli kültürlerin bir arada paylaşıldığı her sene “**GELENEKSEL BURSA KARABAŞ-I VELİ KÜLTÜR MERKEZİ KOCAYAYLA ŞENLİKLERİ**” ile de sizlerle birlikte olmaktadır.*

*Yine aynı çatı altında erkekler ve bayanlar için ücretsiz olarak ney, bendir ve sema dersleri verilmektedir. Bir gençlik kültür hizmeti olarak iki ayda bir olmak üzere internet üzerinden “**İRŞAD DERGİSİ**”ni sizlerle paylaşmaktayız.*

*İstikameti İslam, rehberi Muhammed-i Mustafa olana Allah muvaffakiyet nasip eder...
Onlardan olabilmek duasıyla...*

EDİTÖR'DEN...

*“Kendine gel, yepyeni bir söz söyle de dünya yenilensin!
Sözün öylesine bir söz olmalı ki dünyanın da sınırını aşmalı.
Sınır nedir, ölçü ne? Bilmemeli!”*

H. Mevlana

Sevgili İrşad Dergisi okuyucuları,

*Kâinat her an değişmede, an anı yakalayamamakta... Sevdalarımız, coşkunluklarımız anlık fark edişlerin ince ipine bağlı. Zaman dediğimiz olgu engellenemez ve telafisi olmayacak bir şekilde akıp gidiyor. Dün dün de kalıyor, yaşanan an bile bir yenisiyle eskiyor. Üstad Mustafa Özbağ **“Dün dün de kaldı cancağızım, şimdi yepyeni sözler söylemek lazım.”**derken adeta Hz. Mevlana'nın **“Kendine gel, yepyeni bir söz söyle de dünya yenilensin! Sözün öylesine bir söz olmalı ki dünyanın da sınırını aşmalı...”** sözüne atıfta bulunuyor.*

Yenilenmek, ileriye atılımın başlangıcıdır. Dünyanın sınırlarını aşıp mecazilikten geçerek hakikate ulaşmak istiyorsak eğer, kabın dışına taşmalıyız. Sınırlar ancak samimi bir istekle aşılabılır, istekler zamanla arzuya dönüşür ve istenilen şey artık vazgeçilemez hale gelir. Hakiki aşka ulaşmanın ve vuslata erişebilmenin yolu buradan geçse gerek, vesselam.

Âşık, maşukunun her an genişleyen yörüngesine ayak uyduramaz ise genişleyen yörüngenin içinde bir nokta halinde kaybolmaya mahkûmdur. Nitekim Peygamberler, veliler her daim genişleyen ve derinleşen bu seremoninin parçası olmuşlar ve her daim Şeriat-i Ahmediye'ye bağlı kalıp, bu doğrultuda yenilenmişlerdir.

Bu yenilenmeyi Hz. Mevlana'nın:

“Pergel gibiyiz; bir ayağımız sınırsız şeriata bağlı,

***Diğer ayağımızla yetmiş iki milleti dolaşıyoruz.”**sözü özetler niteliktedir.*

‘Yetmiş iki milleti dolaşmak...’ sözüyle aslında ezeli âlemler silsilesinin içinde olduğumuzun vurgusu yapılmaktadır adeta. Hz. Muhammed (s.a.v.)’den bahsederken O’na ‘Âlemlerin Efendisi’ diye nida ediyoruz, sınırsız bir atıfta bulunuyoruz. Öyleyse aşığın sınırı olmamalı, öyle derinlemesine olmalı ki hayretten hayrete geçmeli an be an.

(Mecazi hesaplamalarla) 737. Vuslat Yılı’nda Hz.

Mevlana'yı istiyoruz ki ezeliyete aşkıyla, muhabbetiyle analım. Hakikate sevdasıyla O'nu anlamaya çalışalım. Gönüllerdeki hoşgörülü derviş imajının temelinde yatan Muhammedî sevdasını bilelim, bir Kur'an aşığı olarak müfessirliğinden, muhaddisliğinden bahsedelim. O tazelerken maşukunun sarhoşluğunda her daim kendini, sırlarının ardında yatana, hakikatine çevirelim özümüzü inşallah

Bu dergiyi hazırlamamızda bizlere maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen Üstadımız Mustafa ÖZBAĞ'a şükranlarımızla...

Hû ile Efendim

SEMA, aşk halinin görsel olarak anlatımıdır. Tasavvuf mademki aşkın üzerine kurulmuştur, her içselliğin dışa bir vurumu olacağına göre, sema da aşkın dışa görsel olarak vurumudur.

SEMA, bir gösteridir. Kâinattaki büyük oluşumun ve zerrenin içindeki o muhteşem içselliğin dışa, bizim anlayacağımız makâma ve mekâna bir tecelliyatıdır.

SEMA, gönül fırtınalarının dışa aksetmesidir, o gönüldeki aşkın tecelliyatının anlatımıdır. Bir şekilde dildir. Dil; harf çıkarırsa konuşma olur, sema da aşkın dilidir, konuşmasıdır.

SEMA, dostun âlemlerde neler ettiğinin tecelliyatına dalıp kendinden geçişin dilidir.

SEMA, Kâbe'yi tavaf edenlerin halini anlamak, yaşamak ve bulunduğu ortama taşımaktır.

SEMA, kuyulardan Yusuf'un kokusunu almaktır, gökteki feryatları duyup onlara ortak olmaktır

SEMA, yeryüzünde kanı akanların feryatlarını içinde yaşamayıp, dışa aksettirmenin tecelliyatıdır.

SEMA, aşkın ızdırabından feryatların göğe yükselişidir.

SEMA, aşkıdan utanmayıp, aşkını bütün âleme haykırıştır.

SEMA, Erkam'ın evinden çıkıştır, Medine'ye hicrettir.

SEMA, nurlar nurunun yanağından akan kan olmaktır.

SEMA, âşıkların gözünde yaş olup, akımdır.

SEMA, büyük bir Pirin deyişiyle,

"Semanın ne olduğunu biliyor musun? Benim Allah ile öyle bir vaktim vardır ki, o vakitte ne Allah'a yakın bir melek, ne de bir Peygamber aramıza giremez." Hadis-i Şerifinde buyrulduğu gibi, Sema bir sırdır. İşte meleğin bile sııamadığı o yere, vasıtasız varmaktır.

Mustafa ÖZBAĞ

ياحضرت مولانا

HZ.MEVLANA'NIN KÜNYESİ

HOCALARI

*Sultanü'l-Ulema Muhammed Bahaeddin Veled

Hazretleri*

Sadreddin Konevi Hazretleri

*Tirmizi'li Muhakkik Seyyid Burhaneddin

Hazretleri*

*Konyalı Kuyumcu Şeyh Selahaddin Zerkubi

Hazretleri*

Hüsametdin Çelebi Hazretleri

*Şems-i Tebrizi

Doğum Tarihi

(6 rebîu'l-evvel,604) - 30 Eylül 1207

Doğum Yeri

Belh (Afganistan)

Asıl Adı

Muhammed Celâleddin'dir.

Mahlasları

Mevlana (efendi) ve Rumi (Anadolu) mahlasları kendisine sonradan verilmiştir.

Annesi

Mümine Hatun'dur.

Babası

Muhammed Bahâeddin Veled'dir.

Babasının Mahlası

Sultânül Ulema (Âlimlerin Sultanı) olarak bilinmektedir.

Babaannesi

Melîke-i Cihan Emetullah Sultandır.

Büyükbabası

Hüseyin Hatîbî'dir. Büyükbabası, din ilminin üstadı ve âlimlerin büyüklerinden sayılırdı.

İlk Hanımı

Hoca Şerafeddin Efendinin kızı Gevher Hatun'dur.

Gevher Hatun ile Hz. Mevlana'nın çocukları (oğulları)

Sultan Veled, Alaeddin Çelebi ve Karaman'dır.

Sonraki Hanımı

Konyalı Kerra Hatun'dur.

Kongalı Kerra Hatun ile olan çocukları

Kızı Melike Hatun, oğlu Emir Âlim Çelebi'dir

Vefatı

(5 Cemâziye'l-âhir.672)-17 Aralık 1273'tür. Kabri Konya'dadır.

MEVLANA'YI NE KADAR TANIYORUZ?

Bugüne kadar Mevlâna denilince hep Mevlâna'nın sema yaptığı, hümanist olduğu, doğumu, ölümü ve nasıl öldüğü yazılmış, Mevlâna'nın diğer yönlerinden pek bahsedilmemiş, genelde ele alınan bu konular da bazı çevrelerce hevâ ve heveslerine göre yorumlanmıştır.

Mevlâna Celaleddin-i Rum-i, gerek insanlara karşı olan tutumları gerekse hayatındaki davranış ve sözleriyle hümanizm ile bir arada değerlendirilmekte ve hümanist bir düşünür olduğu iddia edilmektedir. Hümanizm kelimesi, "*insan sevgisi*" manasında ilk defa Romalı düşünür Cicero tarafından telaffuz edilmiştir.

Hümanizm Orta Çağ'da saptırılmış olan sert Hristiyanlığa tepki olarak ortaya çıkmıştır. Ve o dönemde din adamları ve devlet büyüklerinin kendi çıkarları doğrultusunda kullandıkları Tanrı inancına karşılık insan merkezli bu düşünce oluşturulmuştur. İşte Mevlâna ve Hümanizm bu noktada buluşmakta ve buradan yola çıkarak birbirleri ile karıştırılmaktadır. Fakat bu konunun sadece yüzeysel görünüşüdür.

Hümanizmdeki insan merkezli düşünce "*Yüce insan*" kavramından "*Tanrı insan*" kavramına gitmektir. Ancak Mevlâna'nın felsefesi zaten Allah tarafından bir yaratılmışlıkla başlar ve her şey bunun üzerine kuruludur. Yani insan; üstün tutulmuştur, değerlidir ve ayrıcalıklıdır. Ama burada insanın ne ile kıyaslandığı ve neden üstün olduğu önemlidir.

Hümanistler insanı her şey olarak görmüş ve hayatın merkezi yapmıştır. Bütün problemlerin insandan kaynağa müracaat etmeden çözülebileceğini savunan, insanı tek ölçü koyucu olarak merkeze oturtan, dolayısıyla din ve Allah inancını tamamıyla dışlayan bir görüştür. Ateist, Materyalist ve Marksist akımlar genellikle kendilerini hümanist olarak vasıflandırır.

Mevlâna, insanı Allah tarafından özenle yaratılmış olarak görmüş ve üstün tutmuştur. Gönü Allah aşkıyla dolu olan ve bu aşkın topluma yansımasıyla problemlerin çözülebileceğine inanan Mevlâna'yı bu manada hümanist olarak tanıtmak yanlıştır. Çünkü Mevlâna'nın fikirlerinin temelinde-ilerleyen bölümlerde göreceğiz- *"ilahi aşk"* ve *"gerçek kulluk"* bulunmaktadır.

Hümanizm Allah'ı karşısına alan daha sonra da insanı tanrılaştıran bir gelişim çizgisi takip ederken, İslam dini ve tasavvuf ALLAH sevgisini merkezine alıp, diğer bütün sevgilerle Allah arasında bağlantı kurmaktadır.

Mevlâna'daki insan sevgisinin temelinde *"aşk"*ın çok önemli bir yeri vardır. O, "aşk"ın mahiyetini ve insan hayatındaki yerini dikkatli bir şekilde açıklar. Ona göre, insanın sonsuz olanla irtibat kurabilmesi ancak aşk ile olur.

İslam dininde; din, ırk, renk, dil, mevki ve cinsiyet gibi farklara yer verilmeden sınıfsız bir insan anlayışı hâkimdir. Kardeşlik, eşitlik, adalet ve barış gibi kavramlar da bu anlayışa ve bu anlayıştan kaynaklanan sevgiye bağlıdır. İnsanı benlik duygusundan kurtarıp, tevhitçi prensiple birlik bilincine ulaştıran dinimiz;

"Sizden biriniz kendisi için istediği şeyi kardeşi için de istemedikçe, kâmil iman ile iman etmiş olmaz." Suyuti-Camius sagir

Hadis-i şerifinde belirtildiği gibi, benmerkezcilikten kurtulmuş, biz merkezli bir toplumsal yapılandırma gayesindedir.

Mevlâna *"Gel, gel!"* derken insanlığı bir arayışa, bir çıkış noktasına davet etmişti. O, asla Müslüman mahallesinde salyangoz satmayı tasvip etmemiştir. Mevlâna, bir ateist olarak, bir "münafık ateist" olarak, bir dinden uzak kimse olarak gel ve geldiğin gibi orada kal/kalabilirsin dememiştir. *"Gel, gel ey vehim ve korkuyla cismi kirlenmiş olan insan, havuzun dışı insanı temizler mi?"* diye sormuş, havuzun dışındaki insanı "tövbe havuzunda" temizlenmeye davet etmiştir.

O, *"Aradığın seninledir; şaşkın şaşkın ne diye her yana koşup yatarsın."* diye insanlığa tek bir istikamet göstermiştir. O istikamet, ruhi olgunluğa erişip *"Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol."* (En'am Sûresi, 52.Ayet) meal tefsiri mertebesinde bir hayat sürmektir.

Bu bilgiler ışığında Mevlâna'nın hayat gayesinin, İslam ve İslam'ın nurlu ışığı Hz. Muhammed Mustafa (sav)'nın yolundan ilerlemek olduğu anlaşılmaktadır. Bundan sonra Mevlâna'nın akıllarda *İslam hizmetkârı* olarak kalması temennisiyle...

(İrşad dergisi Şeb-i Arus 2008 özel sayısından alıntıdır.)

DÖNEMİN YANSIMALARI

Hız. Mevlana'nın âşıklığından nasiplenmek için eserlerini değerlendiren; dönemin özelliklerinin Hız. Mevlana üzerindeki yansımalarını göz ardı etmek mümkün değildir. Hız. Mevlana Belh gibi daha 9. yüzyıldan itibaren ünlü mutasavvıfların yetiştiği önemli kültür ve bilim birikimi olan bir şehirde doğmuş ve beş yaşına kadar orada kalmıştır. Çocukluk çağlarını Belh'te geçirmiş ve bu süreç içerisinde babasının vasıtasıyla Türk, Arap ve İran kültür sentezini oluşturan şehrin hâkim kültüründen etkilenmiştir. Öte yandan tasavvufi fikirlerini Anadolu'da geliştirdiğini düşünecek olursak Anadolu'daki akımların etkisi ise daha büyük olmuştur. Anadolu'da ise o dönemde başta Endülüs ve Kuzey Afrika kaynaklı *Muhyiddin-i Arabî*, *Afîfeddin-i Tilmisani*, Mısır, Suriye ve Irak kaynaklı *Sühreverdilik*, *Vefailik*, *Cavlakilik* (*Kalenderilik*) ve Orta Asya ve İran özellikle de Horasan kaynaklı *Kübrevilik*, *Yesevilik* ve *Haydarilik* gibi tarikat şeklinde teşkilatlanmış tasavvuf akımları yaygın bir etkiye sahipti.

Hız. Mevlana'nın düşüncelerini; 13. yüzyıl Anadolu'sundaki siyasi, ekonomik ve sosyal açıdan, Selçuklu yönetimi ile Moğolların çekişmeleri ve Moğolların uyguladıkları yönetimin sonucu insanların iç dünyalarına yansıyan tepki ve sıkıntılar, tutarsızlık ve bunalımlar hesaba katılmadan anlamak elbette mümkün olmayacaktır. Mevlana, olgunluk dönemini, Selçuklu devletinin Moğol boyunduruğuna girdiği 1240'lı yıllardan 1273 yılında vefat edinceye kadar, dönemin bütün sıkıntılarını bizzat yaşamış; gerek yönetim çevrelerinde, gerekse günlük hayattaki bütün etkilerini bizzat gözlemiştir. Elbette ki bütün bunlar onun iç dünyasını derinden etkilemiş, gündelik hayatta ilişkide olduğu insanların sevinç ve acılarını yakından tanımış ve hissetmiştir.

Hız. Mevlana'nın dönemin olaylarıyla ilgili kerametlerinden iki tanesini sizlerle paylaşacağım:

Ahi Muhammed rivayet ediyor:

Bir zamanlar Konya'ya Moğol askeri geldiğinde bütün harmanlar ortada olup savrulmamış idi. Moğol askeri herkesin harmanını yağma eyledi. Hiç bırakmadı. Bazısını savurmayıp aldılar ve bazılarını da

rüzgâra verip savurdular. Fakat bir zamanlar Hazreti Mevlana'nın kendi mübarek eliyle hediye etmiş olduğu bir kaftanı var idi. Her nasılsa bize nasip olmuş, ben onu teberrüken muhafaza edip saklardım. O mübarek hırkayı temiz bir itikat ile harmanın üzerine örttüm ve sakin oldum. Hikmet-i ilahi başkalarının harmanları hiç kalmadığı halde benim harmanımdan zerre kadar zayi olmadı, ben olaylar geçtikten bir zaman sonra evime götürdüm ve zapt eyledim, sonra Hazreti Mevlana'nın huzuruna varıp sakin durdum, bu hali hazreti Mevlana bana açıklayıp şöyle buyurdular:

“Ey benim Muhammed kardeşim, isteseydi cümle harmanlar halas olur kurtulurdu.” diyerek o halden haberdar olduğunu bana beyan eyledi.

Kasap Celaledin rivayet ediyor:

Bir gün Mevlana Hazretleri peştamalını başına örtüp uçlarını çenesinin altından boynuna dolar ve boğazının altından Araplar gibi bağlar. Bu vaziyette:

“Ey Celaledin falan atı bana eğerle” dedi. Bende onun emri üzere hazırlamak istemiş isem de at serkeşlik ettiğinden bir türlü hakkından gelemedim. Nihayet iki kişinin daha bana yardım etmesiyle üç kişi zor bela eğerledik ve Mevlana Hazretlerinin emrine arz ettik ve önüne çektik. At, Mevlana Hazretlerini görünce hemen serkeşliğini terk edip birden koyun gibi mülayim oluverdi. Mevlana Hazretleri üzengiye falan basmadan hemen üzerine sıçrayıp kible tarafına revan oldu. Akşam namazı zamanında toza gark olmuş çıka geldi. Fakat atın eski kuvveti kalmamış, gayet zayıf olmuştu. İkinci gün Mevlana Hazretlerinin emri üzerine bir başka at hazırladık. Yine önceki günkü gibi binip aynı tarafa gitti. Bu defa gelişinde gayet heybetliydi. Binip gitti, akşam olunca yine geldi. Bu defa feragat üzere olduğunu belirtti ve Mesneviden şu beyiti söyledi:

***Ey yaşayanlar, ey cemaat! Müjde olsun ki
O cehennemin iti yine cehenneme gitti.***

Ben edebimi muhafaza ederek kendilerine hiçbir şey sormadım. Birkaç gün geçtikten sonra Şam tarafından bir kafil gelip haber verdi ki, İslam askerleri ile düşman askerleri birbirine karşı savaş açmışlar. Düşman askeri gayet çok olduğundan İslam askeri mağlup olmaya yüz tutmuş, fakat Hazreti Mevlana üç gün üst üste o savaşa katılmış, her gün bir başka ata binmek suretiyle. Hem de Araplar gibi başına tül bent örtüp uçlarını boğazının altından bağlamış. Üçüncü gün Müslümanlar düşman askerini bozup mağlup edince Mevlana Hazretleri de ortadan kaybolup görünmez olmuş, bunu bize bir aziz anlattı dediler. Ben kafiliden böyle haberi duyunca Hazreti Mevlana'nın huzuruna vardım, ben daha bir şey söylemeden şu beyiti söyledi:

***An süvari ki sipeh raşüd zafer
Ehl-i din rakist sultani bin basar.***

*(O atlı ki atlı olan askerlere ve din ehline
zafer oldu kimdir o, ey göz sultanı)* deyince ben ağlamaya başladım, bana lütuf edip buyurdular ki:

*“Ağlama ey Celaledin, bize can-ü dilden
hizmet eden kimse dünya ve ahretin gam ve
kederinden halas olur.”*

deyip ben biçareye çok lütuflarda bulundu. Ondan çok manevi menfaatler temin ettim.

MEVLANA 'dan

Sonsuz bir karanlığın içinden doğdum.
Işığı gördüm, korktum.
Ağladım.

Zamanla ışıktay yaşamayı öğrendim.
Karanlığı gördüm, korktum.
Gün geldi sonsuz karanlığa uğurladım
sevdiklerimi...
Ağladım.

Yaşamayı öğrendim.
Doğumun, hayatın bitmeye başladığı an
olduğunu; aradaki bölümün, ölümden çalınan
zamanlar olduğunu öğrendim.

Zamanı öğrendim.
Yarıştım onunla...
Zamanla yarışılmayacağını, zamanla
barışılacağını, zamanla öğrendim...

İnsanı öğrendim.
Sonra insanların içinde iyiler ve kötüler
olduğunu... Sonra da her insanın içinde iyilik ve
kötülük bulunduğunu öğrendim.

Sevmeyi öğrendim.
Sonra güvenmeyi...
Sonra da güvenin sevgiden daha kalıcı
olduğunu, sevginin güvenin sağlam zemini
üzerine kurulduğunu öğrendim.

İnsan tenini öğrendim.
Sonra tenin altın da bir ruh bulunduğunu...
Sonra da ruhun aslında tenin üstünde olduğunu
öğrendim.

Evreni öğrendim.
Sonra evreni aydınlatmanın yollarını öğrendim.
Sonunda evreni aydınlatmak için önce
çevreni aydınlatmak gerektiğini öğrendim.

Ekmeği öğrendim. Sonra barış için ekmeğin
bolca üretilmesi gerektiğini.

Sonra da ekmeği hakça üleşmenin, bolca
üretmek kadar önemli olduğunu öğrendim.

Okumayı öğrendim
Kendime yazıyı öğrettim sonra...
Ve bir süre sonra yazı, kendimi öğretti bana...

Gitmeyi öğrendim.
Sonra dayanamayıp dönmeyi...
Daha da sonra kendime rağmen gitmeyi...

Dünyaya tek başına meydan okumayı öğrendim
genç yaşta...
Sonra kalabalıklarla birlikte yürümek gerektiği
fikrine vardım.
Sonra da asıl yürüyüşün kalabalıklara karşı
olması gerektiğine vardım.

Düşünmeyi öğrendim.
Sonra kalıplar içinde düşünmeyi öğrendim.
Sonra sağlıklı düşünmenin kalıpları yıkarak
düşünmek olduğunu öğrendim.

Namusun önemini öğrendim evde...
Sonra yoksundan namus beklemenin
namussuzluk olduğunu;
gerçek namusun, günah elinin altındayken,
günaha el sürmemek olduğunu öğrendim.

Gerçeği öğrendim bir gün...
Ve gerçeğin acı olduğunu...
Sonra dozunda acının, yemeğe olduğu kadar
hayata da "lezzet" kattığını öğrendim.

Her canlının ölümü tadacağını, ama sadece
bazılarının hayatı tadacağını öğrendim.

Ben dostlarımı ne kalbimle nede aklımla
severim.
Olur ya;
Kalp durur,
Akıl unuttur...
Ben dostlarımı ruhumla severim.
O ne durur, ne de unuttur.

MEVLANA'NIN ESERLERİ

MESNEVİ

Mevlâna Mesnevi'yi Hüsameddin Çelebi'nin isteği üzerine yazmıştır. Kâtibi Hüsameddin Çelebi'nin söylediğine göre Mevlâna; Mesnevi beyitlerini Meram'da gezerken, otururken, yürürken, hatta semâ ederken söylemiş. Çelebi Hüsameddin de yazmış. Mesnevi'nin dili Farsçadır. Halen Mevlâna Müzesi'nde teşhirde bulunan 1278 tarihli, elde bulunulan en eski Mesnevi nüshasına göre beyit sayısı 25.618'dir. Mevlâna 6 ciltlik Mesnevi'sinde tasavvufi fikir ve düşüncelerini birbirine ulanmış hikâyeler halinde anlatmaktadır.

MEKTÛBÂT

Mevlâna'nın başta Selçuklu hükümdarlarına ve devrin ileri gelenlerine nasihat için, kendisinden sorulan ve halli istenilen dini ve ilmi konularda açıklayıcı bilgiler vermek için yazdığı 147 adet mektuptur. Mevlâna bu mektuplarında, edebi mektup yazma kaidelerine uymamış, aynen konuştuğu gibi yazmıştır. Mektuplarında "*kulunuz, bendeniz*" gibi kelimelere hiç yer vermemiştir. Hitaplarında mevki ve memuriyet adları müstesna, mektup yazdığı kişinin aklına, inancına ve yaptığı iyi işlere göre kendisine hangi hitap tarzı yakışıyorsa, onu kullanmıştır.

FÎHİ MÂ FİH

Fîhi Mâ Fih "*Ne varsa içindedir*" manasına gelmektedir. Bu eser Mevlâna'nın çeşitli meclislerde yaptığı sohbetleri içermektedir. Bunların oğlu Sultan Veled tarafından bir kitapta toplandığı sanılmaktadır. Eser 61 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden bir kısmı, Selçuklu Veziri Süleyman Pervane'ye hitaben kaleme alınmıştır. Eserde bazı siyasi olaylara da değinilmiştir. Bu nedenle bu eser tarihi açıdan da büyük bir önem taşımaktadır. Eserde cennet ve cehennem, dünya ve ahiret, mürşit ve mürit, aşk ve sema gibi konular işlenmiştir.

DÎVÂN-I KEBİR

Mevlâna'nın çeşitli konularda söylediği şiirlerin tamamı bu divandadır. Divân-ı Kebir'in dili Farsça olmakla beraber, içinde Arapça, Türkçe ve Rumca şiire de yer verilmiştir. Divân-ı Kebir 21 küçük divân (*Bahir*) ile rubâî divânının bir araya getirilmesi ile oluşmuştur. Divân-ı Kebir'in beyit sayısı 40.000'i aşmaktadır. Mevlâna, Divân-ı Kebir'deki bazı şiirlerini Şems Mahlası ile yazdığı için bu divâna Divân-ı Şems de denmektedir. Divanda yer alan şiirler vezin ve kafiyeler göz önüne alınarak düzenlenmiştir.

MECÂLİS-I SEB'A (YEDİ MECLİS)

Mecâlis-i Seb'a adından da anlaşılacağı üzere Mevlâna'nın yedi meclisinin, yedi vaazının toplanmasından meydana gelmiştir. Mevlâna'nın vaazları, Çelebi Hüsameddin veya oğlu Sultan Veled tarafından not edilmiş ancak özüne dokunulmamak kaydı ile eklentiler yapılmıştır. Eserin düzenlenmesi yapıldıktan sonra, Mevlâna'nın tashihinden geçmiş olması kuvvetle muhtemeldir. Şiiri amaç değil, fikirlerini söylemede bir araç olarak kabul eden Mevlâna, yedi meclisinde şerh ettiği hadisleri şu konulara ayırmıştır:

1. Doğru yoldan ayrılmış toplumların hangi yolla kurtulacağı
2. Suçtan kurtuluş, akıl yolu ile gafletten uyanış
3. İnanç'taki kudret
4. Tövbe edip doğru yolu bulanların Allah'ın sevgili kulu olacakları
5. Bilginin değeri
6. Gaflete dalış
7. Akıl önemi

Bu yedi mecliste, asıl şerh edilen hadislerle beraber 41 hadis daha geçmektedir. Mevlâna tarafından seçilen her hadis içtimaidir. Mevlâna, yedi meclisinde her bölüme "*hamd-ü sena*" ve "*münacat*" ile başlamakta, açıklanacak konuları ve tasavvufi görüşlerini hikâye ve şiirlerle cazip hale getirmektedir. Bu yol Mesnevi'nin yazılışında da aynen kullanılmıştır.

ZAHİR VE BATIN

DİL İLE İKRAR KALP İLE TASDİK

Her gönül gizli vahyi duysaydı ses olur muydu hiç? MESNEVİ

Sen evvelsin, senden evvel hiçbir şey yoktur. Sen ahirsin, senden sonra hiçbir şey yoktur. Sen zahirsin, senin fevkinde hiçbir şey yoktur. Sen batınsın, senden daha batın hiçbir şey yoktur.

(Müslim, Kitabü'z zikr ve'd dua)

ZAHİR bir şeyin dışı, görünen, ortada olankısmı demektir. Duyu organlarımızla hissedebildiğimiz her şeyin yaratıcısı O (c.c) olduğuna göre, hepsine de zahir ismiyle tecellide bulunmuş demektir. Şüphesiz ki; elle tutup, gözle göremediğimiz halde varlığına iman ettiklerimizde var. (his ve duygularımızla alakalı konular) Bunlar da zahir isminin zıttı olan batın sıfatının tecellisiyle yarattıklarıdır. BATIN; bir şeyin iç yüzü, görünmeyen sırlı yönü, tefekkür, feraset ve kalp basireti ile bilinen kısmı demektir. Bizatihi kendisinde gizlidir, biz onu künhüyle bilemeyiz ama varlığını kat'î surette biliriz.

El-Âlim olan Allahu azimüşşanın bu sıfatlarıyla tecelli ettiği iki ilimdir ZAHİRİ VE BÂTİNÎ ilimler. İrşad dergisinin Şeb-i Arus özel sayısında ağırlıklı olarak bunlardan bahsetmeye gayret ettim. Rabbim katından hayırlı ilimler nasip etsin, bunları hıfz edebilmeyi, bu şekilde amel edebilmeyi isteyen herkese nasip etsin.

Zahirî ilim denildiğinde, bedenle yapılan iş ve ibadetlerin hükümlerini öğreten ilim anlaşılır. ŞERİATTIR.

Batınî ilim ise iç âlemimizin ilmidir. Gönülle ilgili amellerin ve ibadetlerin hakikatini öğretir. İnsanın gönlünü, ruhunu ve nefsini tanıtır, terbiye yolunu gösterir. Varlıkların siretini, kâinatın inceliklerini, gayb ve melekût âleminin sırlarını konu edinen ilme de batınî ilim denir. TASAVVUFTUR.

Hakk'ın (c.c) bu iki sıfatının tecellisi cümle yarattıklarında bulunmaktadır. Kullar üzerinde bunu ne şekilde algıladığı ya da hangi tarafın ağırlıkta olduğu, kişinin önceliklerine göre şekillenmektedir. Aynı durum dini hükümler için de geçerlidir. Oruç tuttuğumuz vakit yeme içmeyi terk ederiz, ibadetin zahiridir bunlar ama dedik ya her iki sıfat da tecelli etmektedir diye, bedenimizi kontrol altında tutarken aynı zamanda *“Oruçlu olduğun zaman, kulağına, gözüne ve eline de oruç tuttur.”* (İbn Hanbel, Müsned, II 452,453) hadisine dayanarak içsel olarak da ibadetimizi gerçekleştiririz.

Her zahir bir batına dayanmaktadır, o batından etkilenmiştir. Allah zahiri olarak kalbi, batını olarak da gönlü yaratmıştır. Birbirlerinin tamamlayıcısı ve kanıtı olmuşlardır. Bunun ispatı da Mushaf'ta Zariyat suresi 49. ayeti kerimede geçmektedir. *“Ve Biz, her şeyden (zıttıyla kaim kılarak) çift yarattık. Umulur ki böylece siz tefekkür edersiniz”* Resulullah (s.a.v) da hadis-i şerifte: *“Kuran'ın her ayetinin bir zahirî bir de batınî manası vardır.”* (Deylemi) buyurmaktadır.

İslam her noktada zıttına ve hem zahir hem batın noktasına dikkat etmektedir. İsmail Hakkı Bursevi Hazretleri'nin bu konuda güzel bir anlatımını sizlerle paylaşmak istiyorum.

“Tespîh ayetleri Kuran'ın ruhu ve batınıdır. Çünkü tespih Hakk'ın zatına dairdir ki batındır. Hamd ayetleri Kuran'ın sureti ve zahiridir. Çünkü sıfat Hakk'a nazırdır ki zahirdir. Erkekler ve oğullar zahir ismine dâhillerdir. Onun için zahir şeriat gibi perdesizdir. Kadınlar ve kızlar batın ismi altındadır. Onun için şeriatın batını gibi örtülüdür.”

Abdullah Razi hazretlerine bir gün sordular:

-Nedir bu insanların hali? İçinde bulundukları ayıplarını anlarlar ama severler, hoşlanırlar. Bir türlü ondan vazgeçmek istemezler. Bir türlü doğru yola gelmeyi başaramazlar. Bunun hikmeti ne ola?

Şu cevabı verdi:

-Şöyle ki; elde ettikleri ilimleri, onları övünme vesilesi yaptılar. Onunla amel etmeyi arzulamadılar. Zahiri mevzulara daldılar. Bâtını meselelere girmek akıllardan geçmedi, bıraktılar. İşte bu iki sebep dolayısıyladır ki, Allahu Teâlâ onların basiretlerini kapadı. Doğruyu göremez hale getirdi. Duygularını ibadetten aldı. Dolayısıyla yanlış yolda bağlı kaldılar.

Bazıları zahir ilmi ile batın ilmini ayrı düşünür, ikisini birbirine zıt görür, bunun için batın ilminin reddedilmesi gerektiğini söyler. Bazıları da asıl olanın batın ilmi olduğunu; zahirin şekil, resim ve temsilden ibaret bulunduğunu, zahirdeki ilim ve ibadetlerin ancak avam halkı ilgilendirdiğini, hali ileri ve yüksek olanların bu tür sorumluluklardan kurtulduğunu söyleyerek dinin temelini oluşturan zahiri ilimleri ve amelleri terk eder. Üzülererek belirtelim ki, her iki grup da İslâm âleminde büyük fitne ve yıkıma sebep olmuşlardır. Birinci grup Kur'an ve sünnet üzere kurulu tasavvufu inkâra kalkmış, ikinci grup ise tasavvufu kötü amellerine malzeme yapmıştır.

İslam tarihinde Batıniyye diye anılan bir grup, “Biz batın ehliyiz, işin özü ve aslı batındır, batının dışındakiler batıldır.” diyerek fitne yaymışlar ve dinin temel esaslarını tahrif etmişlerdir. Tasavvuf, dinin zahir ve batın ilimleri dışında bir ilim öğretmez. Tasavvuf özellikle dinin manevi boyutuna ve takvaya yönelmiştir. İnsanın kâmil olması her iki ilimden pay sahibi olmasına ve zahiri gibi batınını da güzelleştirmesine bağlıdır. Çünkü insan, kalbi ve kalıbıyla, fikir ve fiili ile birlikte insandır. Zahir ve batını birleştirenler rızıklandırılmışlardır. Zahiri ve Bâtını ilim konusunda Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin görüşlerini de kısa örneklerle aktarmak istiyorum. Ona göre ilim; *Hız. Süleyman'ın mührü gibidir ilimle bütün dünya insanın hükmü altına girer. Dünya bir suret; ilimse onun canıdır, insanlık ilimle itibar kazanmıştır. (Mesnevi I/1071-1072) Allah sevgisi ilimle elde edilir. İlimden nasibi olmayanlar ve akılsızlar bu sevgiden uzaktır. (Mesnevi II/ 1545-49) İlim insana rehberdir. İnsan ilmiyle bütün varlıklardan üstün olmuştur. (Mesnevi II/ 3361)* Ancak zahire bağlı kalmak ya da ön plana almak kesinlikle onun anlayışı, yaşayışı değildi. Mevlana gönül insanıydı, hamuru aşk idi ve elbette ki etrafına bakışı da bu süzgeçten geçiyordu.

Hız. Mevlana'ya göre dışı görenler (zahir ehli) için Mescid-i Haram halkın ziyaret ettiği Kâbe'dir. Âşıkların indinde ise Mescid-i Haram Allah'ın visalidir. İşin daha da derinine daldığında Kâbe'den maksat velilerin ve nebilerin gönülleri ve burası Allah'ın vahyinin yeridir. Kâbe onun fer'idir. Manası olmasa, gönül olmasa Kâbe ne ifade eder?

Büyük veli Ahmed er-Rufaî (k.s) kâmil sufi ile gerçek fakihin hiçbir farkı yoktur der ve şunu sorar: “Hangi kâmil sufi talebelerine: ‘Namaz kılmayın, oruç tutmayın, haramlara dikkat etmeyin, siz sadece zikirle meşgul olun yeter!’ diyebilir. Ve hangi gerçek fakih talebelerine: ‘Allah'ı çok zikretmeyin, nefsinizle mücadele etmeyin, ihlâsla amel etmek için uğraşmayın, siz namazı kılın, orucu tutun yeter!’ diyebilir?”

Bizlere ten gibi açık, akıl gibi gizli nimetler veren Zahir ve Batın Rabbimize açıkta ve gizli yerlerde ibadetler yaparken kötülüklerin açığından da, gizlisinden de kaçınacağız. (A'raf 33, En'am 120)

MÜFESSİR VE MUHADDİS CELALEDDİN...

Mevlâna'nın İslami yaşayışı ve anlatımlarında aile ve irfanî eğitiminin önemli bir rolü vardır. Ayrıca tasavvuf akımı öğretilerinin kaynağını Kuran'a dayandırmakta, Kuran'ın ezberlenmesi ve okunması noktasında ısrar etmektedir. Mevlâna'nın Şems-i Tebrizî ile karşılaşmadan önce uğraştığı vaaz ve hutbe meclislerinde de Kuran'dan genişçe yararlanılıyordu. Çokça yararlanılma konusu olan ayetlere dayanma, kuran tefsiri, peygamber kıssaları ve hayatlarının zikredilmesi, hadislerin okunması gibi noktalar, ayetlere, onların tefsir ve açıklanıp yorumlanmasına hâkim olmayı Mevlâna için zorunlu kılıyordu.

Mevlâna'nın eğitimle uğraşması da zahirde ve batında derin bir bilgiye sahip olmayı gerekli kılıyordu. Mevlâna'nın Mesnevî'deki zihin ve anlatımının derinliği, öyle bir noktadadır ki Mesnevî-i Manevî'den Kur'an ayetlerinin batınına (iç anlam) dikkat çeken latif bir irfanî tefsir meydana getirmiştir. Bu da yalnızca ilahî kelama olan aşkı ve teslimiyetinin sayesinde olmuştur. O, Kuran'ın anlam ve batınına tam bir teslimiyeti ve teveccühünün yanında hiçbir aklî neden ve nasıllık olmaksızın ilahî kelamın zahiri karşısında da tam bir teslimiyet içerisindeydi.

Hız. Mevlana, Mesnevî'yi
bir şeye işaret etmez)
eleştirmek için bir
anlamamış ve
kabuğundan
sürmemiş
kimseleri
dolu
sıcaklıktan
idrak
körlerin
benzetir:

Dalalet
Kuran'dan,
başkasını
değildir
Zira nur dolu güneşin ışığından
ışığından, sıcaklıktan başka bir şey

(ki Kur'an esaslarından başka
eleştirmeyi Kur'an'ı
araç yapan, Kur'an'ı da
onun zahirî
başka bir şeye el
olan kıt görüşlü
tıpkı aydınlık
güneşten
başka bir şey
edemeyen
haline

*ehli sapıkların
sözden, laftan
görmemeleri şaşırtıcı*

*kör olan gözün güneşin
görmesi beklenmez.*

Kazın (ahmağın) biri, ansızın eşek ahırından şunu, bunu kınayan karılar gibi başını çıkardı:

"Bu söz, yani Mesnevi, aşağılık bir sözdür. Peygamber'in hikâyesi ve ona uymayı anlatıp durmakta bunda öyle velilerin at koşturdukları makamlara ait yüce bahisler, yüksek şeyler yok. Allah'ın kitabı geldiğinde de o kâfirler onu bu şekilde kınadılar:

"Bu, efsanelerden, eskilerin masallarından ibaret bir şeydir. Öyle derin bahisler, yüce hakikatler yok bunda. Bunu küçücük çocuklar bile anlar. Kabul edilecek veya edilmeyecek emirlerden ve nehiylerden ibaret."

Allah da dedi ki: "Eğer bu sana kolay görünüyorsa bu çeşit kolay, basit bir sure söyleyiver."

Ancak ilahi kelamı bir efsane ve geçmişlerin uydurması olarak zannedenler, Mevlana'nın ifadesiyle, asıl kendileri bir efsane ve geçmişlerin uydurmalarıdır.

Ey kınayan köpek, sen havlar durursun da Kur'an'ı eleştirip kınamakla hükmünden kendini kurtaracağını mı sanıyorsun?

Bu, canını kurtarmayı başaracağını veya kahrının pençesinden imanını kurtaracağını o aslan değildir!

Kur'an, kıyamete kadar şöyle nida etmektedir: "Ey kendilerini bilgisizliğe feda eden topluluk! Siz, beni efsane ve masal sandınız da kınama ve kâfirlik tohumunu ektiniz!"

Kınayıp da efsane ve masaldan ibaret dediniz. Ama gördünüz. Siz yok oldunuz, siz efsane ve masal oldunuz.

Ben Hakk'ın kelamıyım ve O'nun zatıyla ayakta durmaktayım. Canın canına gıdayım; arı duru ve saf bir yakutum.

Bakın işte, âşıkları ölümden kurtarmak için buracıkta akıp duran âb-ı hayat kaynağı benim.

Mevlâna, Kur'an'ı bir ipe benzetir. Saadet ve kurtuluşu isteyen kişi ona el uzatır. Fakat kurtuluş ehli olmayan ve başı dik olmayı istemeyen bir kimse bu ipe tutunamadığından dolayı kuyuda en dibe kadar batmış ve sapıklığı artmıştır:

Çünkü çok kişiler Kur'an'ı anlayamadılar da yolunu kaybettiler. Bazı kavimler de o ipe sarıldılar ama kuyunun dibine battılar.

Ey inatçı kişi! İpin bir suçu yoktu. Çünkü senin yücelere çıkmak gibi bir sevdan yoktu.

Bir başka yerde de Mevlâna, Hakk'ın sözünü Musa'nın esasına benzetmektedir. Musa (a.s.) uyuduğunda onun asası canına kastetmeye gelenleri ondan uzak tutuyordu. Aynı şekilde Resul'den asırlarca sonra da Kur'an, olduğu gibi baki kalacak, kâfirleri ve münkirleri ona kastetmekten koruyacaktır:

Hiç kimse O'nu (Kur'an'ı) değiştirmeye kudret bulamaz (kimse O'nda bir şey arttıramaz, O'ndan bir şey eksiltemez). Sen benden daha iyi başka bir koruyucu arama!

MESNEVÎ'DE AYET VE HADİSLERE ATIFLAR:

"Siz hepiniz çobansınız ve güttüklerinizden mes'ûlsünüz!" (Buhârî, Cum'a 11, İstikraz 20; Müslim, İmâre 20)

MESNEVÎ:

"Ey insanlar! Siz hepiniz, birbirinizin sürüsü ve çobansınız. Peygamber ise hepinizin çobanıdır. Halk sürü gibidir; Peygamber ise, onun güdeni."

"Çoban, sürüsü ile uğraşmaktan korkmaz. Fakat onları sıcaktan ve soğuktan korur."

"Çoban eğer sürüye kahırla bağırırsa bile, bil ki; bu bağırış, bütün sürüyü sevdiğindendir."

"Onlar, Kuran'ı inceden inceye düşünmezler mi? Yoksa kalplerinde kilitler mi var?" (Muhammed, 24)

MESNEVÎ:

“Kur’ân-ı Kerim, peygamberlerin hâl ve evsafıdır. Okuyup tatbik edersen, kendini peygamberler ile velilerle görüşmüş farz et!

Kur’ân okuduğun hâlde, onun emirlerine uymaz ve Kur’ân ahlâkını yaşamaz isen, peygamberleri ve velileri görmenin sana ne faydası olur?

Peygamber kıssalarını hakkıyla okudukça, ten kafesi, can kuşuna dar gelmeye başlar.”

“...Onlar, bütün mucizeleri görseler de iman etmezler! Doğru yolu görseler de yol edinmezler!

Fakat azgınlık yolunu görürlerse, hemen ona saparlar. Bu durum, onların ayetlerimizi yalanlamalarından ve onlardan gafil olmalarından ileri gelmektedir.” (el-A’râf, 146)

MESNEVÎ:

“Kur’ân-ı Kerim’i en iyi anlayanlar, onu yaşayanlardır.”

“Allah’a yemin olsun ki, eğer benim bildiğimi bilseydiniz az güler, çok ağlardınız, yataklarda kadınlarla telezzüz etmezsiniz, yollara, çöllere dökülür, (belânızı def etmesi için) Allah’a yalvar yakar olurdunuz.” (İbn Mâce, Zühd, 19)

MESNEVÎ:

“Eğer, Peygamber Efendimizin bildiklerini bir kişi bilmiş olsaydı, ne niyaz etmeye, yalvarmaya gönlünde bir güç bulabilirdi, ne bedeninde oruç tutmaya, namaz kılmaya bir kuvvet kalırdı.” (c.2, 1913)

“Andolsun! Size içinizden (öyle) bir peygamber geldi ki, zahmet çekmeniz O’nu incitir ve üzer. Size çok düşkündür; müminlere çok merhametlidir, onlara hayır diler.” (et-Tevbe, 128)

MESNEVÎ:

“Peygamberlerin gönüllerinde öyle diriltici nağmeler vardır ki, o nağmeler, Hakk’ı arayanlara kıymet biçilmez bir hayat bağışlar.”

*“Hazret-i Peygamber buyurmuştur ki:
‘Ey ashabım!
Ey ümmetim! Ben size bir babadan daha şefkatli ve merhametliyim.*

HİÇ AKLETMEZ MİYİZ?

Kitaplığımı karıştırırken eski bir defter buldum. Bir de baktım ki ortaokuldan kalma bir anket defteri. Hala var mı bilmiyorum ama bizim zamanımızda anket doldurma modası vardı. Özellikle mezuniyet zamanlarında, genellikle kızlar, arkadaşlarına bu anket defterlerini doldurturdu. Sorular ise sizi kısaca tanıtacak, ortaokul seviyesinde, basit olurdu.

Gözüm, “Hobileriniz nelerdir?” sorusuna takıldı. Arkadaşların cevaplarına göz gezdirince gördüm ki hemen herkesin verdiği yanıt aşağı yukarı aynı; kitap okumak ve müzik dinlemek. Cevaba değil de cevaptaki fiile takıldım kaldım. *Okumak ve dinlemek...* Biri Yüce Kur’an-ı Kerim’de Rabbimizin bize hitaben ilk kelimesi, emri. Bir diğeri ise Hz. Mevlana’nın Mesnevi’sindeki ilk beyitin ilk sözü. Bu gün sokaktan insanları çevirsek ve sorsak: ‘Boş zamanlarınızda neler yapıyorsunuz?’ diye, ekserisinden aynı cevabı alırız. Peki, kim ezberletti bize bu repliği? Kim okumayı ve dinlemeyi dünyalık işlerin ardına, boş vakitlerde yapılan “boş” işler sınıfına attı? Bunu bilmiyorum.

Bildiğim; okumanın ve dinlemenin bizim boş vakitlerimize erteleyeceğimiz işler olmadığı, asli amacımız olması gerektiği. İşin bir de şu yönü var; okumak sadece kitap okumakla mı sınırlıdır? Peki ya dinlemek? Sadece müzik yahut radyo mu dinlenir? Bir kimse kâinatı okumaya çalıştığını söylese onu men mi edeceğiz? Otursa seccadesine, *“Ben geceyi okuyorum, gündüzü idrak etmeye çalışıyorum”* dese *“Böyle ‘boş’ işlerle uğraşma!”* diyerek onu alıkoymaya mı çalışacağız? Ayet-i kerime şöyle: *Geceyi, gündüzü, güneşi ve ayı sizin istifadenize vermiştir. Yıldızlar da O’nun buyruğuna boyun eğmiştir. Bunlarda akleden kimseler için dersler vardır.* (Nahl Suresi, 12)

Hâlbuki anlamanın yolu okumaktan geçiyor. İnsanı hayvandan ayıran şey akledebilmesidir, tefekkür yeteneğidir. Rasulullah (sav) buyuruyor; *“Bir saatlik tefekkür bazen bir yıllık nafile ibadetten hayırlıdır.”* diye. (Suyutî, Camiu’s Sağır, 2/127) Yok artık! Bir saat oturup tefekkür etmek mi? Dışarıda hayat böyle akıp giderken mi? Borsaya, bankaya, otobüse yetişmeliyiz. Geç kalıyoruz! Ayet-i kerime ile sabit aceleciliğimiz. (İsra Suresi, 11) Peki dünya için koştururken nelere geç kalıyoruz? Akletmeye vaktimiz kalıyor mu? *“Size verilen şeyler dünya hayatının süsüdür. Allah katında olanlar ise iyi ve devamlıdır. Akletmez misiniz?”* diyor Yüce Yaradan. (Kasas Suresi, 60) Süse ve gösterişe dalmışız. Çamaşırlarımızı, bulaşıklarımızı makineler yıkıyor, zanaatı robotlar yapıyor ama biz hala bir hengâme içinde koşturuyoruz.

Çocuklarımıza, eşimize, en önemlisi Rabbimize ayıracak zamanımız kalmıyor. Ahir zaman ya, hızla akıyor. Bir bakıyoruz evlatlarımız kocaman olmuş, bir bakıyoruz yaşlanmışız... Bir gün bir de bakacağız ki ölmüşüz. O zaman pişman olacağız. Acele ettiğimiz için değil, yanlış şeyler için acele ettiğimize pişman olacağız. Keşke diyeceğiz, keşke günahıma tövbe etmekte, ezan okunduğunda namaza durmakta, iftar etmekte, hayırlarda acele etseydim. Hadis-i şerif ile sabit keşke demenin şeytan işine yol açtığı. (Müslim) Keşke demek zorunda kalmamak için şeytanın peşinden ayrılısak ya! Kur’an-ı Kerim’e kulak versek: *Sizin elinizdekiler tükenecek. Yalnız Allah katında olanlar bakidir.* (Nahl Suresi, 96)

Faniyi bırakıp baki ile ilgilensek. Bu hengâmeden kurtarıp yakamızı, Hira dinginliğine kavuşsak. Zira Yunus da arkamızdan seslenmekte: *“Ey yolcu biraz dur dinle beni! Kervan geçüyor sen kalma geri.”*

SOHBET-İ PİRAN

ESMA YOLCU

HZ. MEVLANA'NIN YAŞAMINDAKİ ÖNEMLİ MUTASAVVIFLAR

SULTANÜ'L-ULEMA MUHAMMED BHAEDDİN VELED HAZRETLERİ

Bildiğimiz üzere Sultanü'l-ulema Hazretleri Hz. Mevlana'nın babası ve ilk hocasıdır. Hz. Mevlana babasının yanından hiç ayrılmamış ve babasının ilminden feyiz almaya çalışmıştır. Bazı kaynaklarda geçtiği gibi, Hz. Mevlana çocukluğunda 3 veya 6 yaşlarında olan çocuklar gibi değil de, yaşının üzerinde bir olgunluk içinde genç bir bilgin misali babasına eşlik ediyordu. Babasıyla birlikte birçok ilim meclislerinde bulunmuşlardı.

SADREDDİN KONEVİ HAZRETLERİ

Babasının ölümünden sonra Hz. Mevlana teselli ararken Sadreddin Konevi Hazretleriyle karşılaştı. O zamanının hadis ilminde eşi bulunmaz bir bilgini idi. Mevlana Hazretleri Sadreddin Konevi Hazretlerinin ders halakasına katılarak *hadis ilmini* tahsil etmiştir.

Bir gün Sadreddin Konevi Hazretleri talebelerine;

“Rüyamda Fahri Kâinat Efendimiz (sav)’i gördüm. Yanlarında Ashabı Kiram ile medreseye teşrif etmişlerdi. Sofanın ortasına oturdular. Bu sırada, Mevlana Celaledin Rumi de oraya gelip uygun bir yere oturdu. Peygamber Efendimiz (sav) Mevlana’ya çok iltifat ettiler ve Hz. Ebu Bekir’e (ra) dönerek:

–‘Ya EbuBekir! Ben Celaledin ile diğer peygamberler arasında öğünürüm. Çünkü Onun öğrendiği ilim, işlediği amelin feyiz ve nuru ile ümmetimin gözleri aydın olur; O benim oğlumdur.’ buyurdular ve Mevlana’yı sağ tarafına oturtular.” diyerek Mevlana Hazretlerinin büyüklüğünü ifade etmiştir.

TİRMİZİ'Lİ MUHAKKİK SEYYİD BURHANEDDİN HAZRETLERİ

Hız. Mevlana'nın babasından sonraki ilk dini ve tasavvufi eğitim aldığı kişidir. Hız. Mevlana'yı Marifetullah iklimine ulaştırmak isteyen Seyyid Burhaneddin Hazretleri Zahir ilimlerinde önce bir

imtihandan geçirmiş ve daha sonra, aldığı güzel ve olumlu neticeden sonra, manevi ilim yollarını elde etmesi için usuller göstermeye başlamıştır. Hz. Mevlana da bu usullere harfiyen uymaya çalışmıştır. Ve aralarındaki ilişki hakiki mürit ve mürşit ilişkisi gibi olmuştur.

KONYALI KUYUMCU ŞEYH SELAHADDİN ZERKUBİ HAZRETLERİ

Hz. Mevlana bir gün Şeyh Selahaddin'in kuyumcular çarşısındaki dükkânının önünden geçerken, içeride çekiçle altın dövmekte olan Şeyh Selahaddin ve çıraklarının çekiç darbelerini duyar, o hoş seslerin ahengiyle cezbelendir. Ve vecd ile (kendinden geçip ilahi aşka dalarak) sema etmeye başlar. Dışarıda Mevlana Hazretleri'nin sema ettiğini gören Şeyh Selahaddin; onun çekiç darbelerinin ahengine ve ritmine uyarak sema ettiğini anlayınca, altının zayı olmasını düşünmez ve çıraklarına çekiç darbelerine devam etmelerini emrederek kendisi de dışarı fırlar ve Mevlana'nın ayaklarına kapanır.

Mevlana Hazretleri ile Şeyh Selahaddin Hazretleri arasında içten gelen bir muhabbet ve manevi bir bağ hâsıl olmaya başlamıştır.

HÜSAMETTİN ÇELEBİ HAZRETLERİ

Hz. Mevlana için çok değerli bir yere sahipti. Onun olmadığı toplantılarda Hazreti Pir mutlu olmazdı. Ona güveni ve sevgisi sonsuzdu. Eğer Çelebi Hüsamettin Hazretlerini Hz. Mevlana dost edinmeseydi, bugün insanlık olarak Mesnevi Şerif gibi eşsiz bir eserden mahrum kalırdık. Hz. Mevlana Hüsamettin Çelebi Hazretlerinin ısrarı üzerine Mesnevinin oluşturulmasını kabul etmiştir.

ŞEMS-İ TEBRİZİ

Hz. Mevlana'nın gerçek kişiliğine bürünmesine vesile olan önemli bir kişidir. Aşkı Ondan öğrenmiş, Allah'ı ve Peygamberimizi Onun sayesinde tanımıştır. Her şeyin ilkinin Onda tatmıştır. Onlar iki vücutta tek ruhu taşıyan Mürşid-i kâmiller idiler. Hz. Mevlana; hayatını yanında olduğu zamanlarda hep Ona adanmış, Onunla hem hal olmuştur. Ona olan aşkıdan, çokça rubailer söylemiştir. Onların birbirlerine olan aşklarına hayret edilmiş, kıskanılmıştır. Bazen deriz ya kelimeler yetmez anlatmaya diye; işte onların birbirlerine duydukları saygıyı, sevgiyi, muhabbeti, aşkı anlatmaya ne söz yeter, ne de ömür...

"AŞK-I MUHAMMED MUSTAFA (s.a.v) VE AŞK-I MEVLANA "

Bir âşık bulmalıyız kendimize; Hz. Mevlana gibi Şems'imiz olmalı, onunla yol almalı, vuslata, aşka onunla ermeliyiz. Aklımızı onun aklına teslim etmeliyiz. Her şey onunla var olmalı, aşkı o aşkla yaşamalı ve âşık olmalıyız.

Bu hayat; tarih olarak geçti devirlere, bilgin, büyük insan olarak aklımıza kazındı Aşk insanı; nasihatleri baş döndüren, fikirleriyle, felsefesiyle hayatımıza ışık tutan Yüce Şahsiyet! Peki ya öncesi! En güzel anları aşka kendini bıraktığı 'Sevgilim' diye adlandırdığı başının tacı Şems-i Tebrizi! Gözünün nuru, gönlünün sultanı, var-ı yoğu o olan bir Şems-i, bir güneşi vardı Hz. Mevlana'nın.

Âşık maşukunu dinleyerek itaat ederek yol alırdı, Hz. Mevlana da bunun en güzel örneği oldu. Şems-i Tebrizi'yi dinleyerek aşka ulaştı. Şems'in Ona dediği gibi;

"Bahçivanın önündeki toprak gibi ol, sana istediğini ekip biçsin, kendini bahçivana teslim et."

biliyordu Hz. Mevlana Ona kendini teslim etse; Ona ne itiraz edebilir, ne de bana bunu yap-yapma diyebilirdi! Ve O da en güzel bahçivana kendini kendi elleriyle teslim etti! Kendi düşüncelerini, aklını, duygularını, hayatını maşuku olan Şems-i Tebrizi'nin aklına adadı. Onun akli ile hareket etti. Şems-i Tebrizi'nin doğruları Onun doğruları, yanlış gördüğü Onun yanlış oldu.

Şems-i Tebrizi'den aşkı öğrenip Allah'ı ve Peygamber'i (sav), Kur'an ve sünneti Onun sayesinde yaşayarak âşığıyla yol alarak en güzel aşka, sonsuz vuslata "**Şeb-i Arus**" (**düğün gecesi**) diyerek adlandırdığı o Âlemlerin Rabbi olan, en çok ihsan, ikram, lütuf, kerem, merhamet ve aşkın sahibi yüce Allah'a (c.c) ulaştı. Ve Allah'ın izni ve ikramıyla gönlüne gelen aşk cümlelerini diline döktü, aşkı doğrudan yaşadı ve aşkın içinde yok oldu.

Ve en güzel önder, aşk hikmet sahibi, bütün insanlığın örneği, İslam'ın peygamberi Rabb'ül Âlemin'in Habibi! Naz makamının Efendisi Hz. Peygamber (sav)! En güzel aşk gönlünden gül dökülen Rasûl'de... Arkasından yetişen dört tane goncası, gülleri, halifeleri...

Hz. Ebubekir-i Sıdık; faziletçe üstün, kalbin dâhisi, insanların en hayırlısı, zikir sahibi, hicrette can yoldaşı... Hz. Mevlana'nın dediği gibi "**Aklını bir dostun aklına dost et!**"

Ebubekir Efendimiz en güzel dosta aklını dost eden,

-“**Peygamber(sav)ne derse doğrudur, o hakır.**”diyerek Hz.Rasulullah’ı(sav) dinleyerek Ona itaat ederek aşka kavuşan siddık halife... Hz. Ebubekir Efendimiz; Rasulallah(sav) ne dediye itaat etti, dinledi.

Buna en güzel örnek Hazreti Peygamber’in(sav) miraç hadisesinde Hz. Ebubekir Efendimize sorulan soruydu:

-“**Senin arkadaşın miraca çıkmış böyle diyor doğru mu?**”

-“**O ne dediye doğrudur!**”diyerek, duygu yönüyle birlikte Rasulallah’ı(sav) doğruladı. Duygu yönü Ebubekir Efendimize vurduğu için “**Sıddık**” lakabını aldı.

Hz. Ömer’ulFaruk, o güzeller güzeli, şeytanın bile yönünü değiştirdiği yiğit, Müslüman olduğunda Cebrail (as) Rasulallah’a(sav) gidip;

-“**Ömer’in İslam’ı kabul edişyle göktekilerin (meleklerin) sevinip müjdeleştigi**” (Buhari-Müslim) mübarek halife!Hz. Peygamber’in(sav)

-“**Hesap günü kitabı sağ eline verileceklerden ilki Ömer’dir.**” (Deylemi) buyurduğu Hattab’ın oğlu. Bir âşık bulmasaydı, âşık olmasaydı, itaat etmeseydi, dinlemeseydi, bu güzel lûtfâ nasıl nail olacaktı? Bir öğretici, bir mürşit bulmak ve âşık olmak ne kadar güzel! Allah hepimizi âşıklardan eyleye...

(Âmin)

Hz. Osman-ı Zinnureyn, ilim ve hilm denizlerinin birleştiği büyük zat. Edep ve ahlak timsali, meleklerin hayâ edip utandığı iki nur sahibi, Rasulallah’ın (sav),

-“**Ya Osman! Üçüncü kızım olsaydı, onu da sana verirdim!**”Sözüne mahzar olan büyük halife... Zengin ve cömert, şeref sahibi, kanı Kur’an-ı Kerim’e dökülen şehit...

Hz. Ali-yel Murtaza;Hazreti Peygamber’in(sav) damadı, canı, cananı, ilim şehrinin kapısı... Dokuz yaşında Rasulallah’ı (sav) peygamber olarak kabul eden, dinleyen, itaat eden, kimsenin olmadığı desteklemediği yerde

-“**Ben varım Ya Rasulallah!**” diyen Hz. Peygamber’in(sav) bastığı yerlere ayak basan, namazın sırrına vakıf olan, Peygamber’in(sav)

-“**Ben hikmet eviyim, Alide onun kapısı!**” (Savâik-ı Muhrika)

-“**Ali bana Musa ve İsa’ya ilk inananlar gibi inandı.**”
sözlerine yakışan fütüvvetsahibi halife...

Yoldaş olarak, Ebu Bekir’i (ra), korkunun kalbine girmedığı Ömer’i (ra), edep duyulan Osman’ı (ra), O gözünün nuru Hasan (ra) ve Hüseyin’in (ra) mübarek babası Ali’yi (ra)kendimize edinmeliyiz. Hepsi O’nun (sav) yiğitleri, sevgilileri. Allahu Teâlâ bizleri de o Muhammed-i Mustafa (sav) ve Halifelerine yar olardan eylesin inşallah.

Allah cümlemizi maşuk bulup âşık olanlardan eylesin inşallah.

Hepinizin Şeb-i Arus gecesini yaşaması dileğiyle...

Tevhit ehline selam olsun!

PEYGAMBERLER TARİHİ

Semine NAŞİRE

Yıllardır sevgiye, aşka dair çok sözler söylenmiştir ve söylenmeye de devam edilecektir. Günümüzün sözüm ona bazı sevgilerine bakılacak olursak; menfaat ve çıkar üstüne kurulan istek ve arzulardan ibarettir. Bu durumu Mevlana Hazretleri'nin bir kaç sözüyle anlatmaya çalışırsak;
"Aşk, rengine ve kokuya bağlı olursa o aşk değildir, kişiye bir utançtır." (Mesnevi, I/224)
"Faniye olan aşk ebedi değildir. Çünkü insan bu düzenin hükmüne, ebediliğe müsait değildir."

Yani sevgi Allah için olursa makbuldür, yoksa Allah için olmayan sevgi fani olduğu için bitmeye mahkûmdur.

Peki, "Gerçek sevgi nedir, nasıl olmalıdır?" sorusuna cevap ararsak, sevgi; sevdiğiyle bir olmak, ben değil sen diyebilmek, sevdiğinin gözünde kaybolmak, yanında değilse de yanında hissetmek, ona göre yaşamaktır. Sevgi vefa, bağlılık, sadakattir. Sevgi; çıkarsız sevmek, beklemektir ki böyle seven sevdiğine kavuşmayı diler, vuslatın ne zaman geleceğini bekler. Bir başka pencereden bakılacak olursa sevmek zor iştir, er kişinin işidir. Herkes tam manada sevemediğinden seven, sevilenin gözünde kıymetlidir.

Sevgide, aşkta akla yer yoktur. Hani miraç gecesini Sidre-i Münteha'ya gelindiğinde Cebrail (a.s) *"Bir adım daha gidersem yanarım."* diyerek durduğunda, Peygamber (s.a.v) burayı geçerek Allah Teâla'ya yakınlıkta son noktaya ulaştı ya, Mevlana bu olayı Mesnevisinde şu beyitlerle anlatır:

Cebrail gibi, akıl ile insan Allah'a ulaşamaz; yarı yolda kalır. İnsanla Allah arası bir deniz mesafesi ise; akıl bu denizde bir yüzücü, aşk ise bir gemidir. Yüzmek güzeldir ama uzun bir yolculuk için yeterli değildir. İnsan yüzerken yorulabilir, boğulabilir. Ama gemiye binen hedefine ulaşır. (Mesnevi IV/ 1423-27)

Aşk, sevgi... Bu duygular kalemle, kâğıtlarla, lisanlarla anlatılmaz. Anlatılmaya çalışılır, fakat yeterli olmaz. Mevlana'nın;

"Bana aşıklık nedir ?' diye sorduklarında Dedim ki 'Benim gibi olursan bilirsin!'" (Mecalis-i Sab'a, 82) sözü, aşkı anlamak için âşık olmak gerektiğini belirtir.

Aşk dendiğinde ilk akla gelen Mevlana'nın, Hz Peygamber'e (s.a.v) olan sevgisi yazdığı eserlerde her an gözümüze çarpar. Gerek Mesnevi Şerif'te, gerekse Divanı Kebir'de, Hz. Muhammed'e (s.a.v) olan sevgisini sıkça dile getirir.

Örneğin Divanı Kebir'de;

- *"O (a.s.m.) benim aşkı, mürşidim, dermanımdır."* diyerek aşkına ancak Hz. Muhammed'in (s.a.v) derman olacağını belirtir.

Mesnevi Şerif'te ise;

- *"Can bedende olduğça, kul-köleyim, Muhammet'in yolunun toprağıyım. Biri sözümden başka söz söylerse, o kişiden de bezmişim, o sözden de."* diyerek davasının Hz. Peygamber'in (s.a.v) yolu olduğunu vurgulamıştır. Hayatının son anına kadar bu yolda devam etmiştir.

Mevlana Celaleddin Rumi, Allah Teala ve Hz. Muhammed (s.a.v) âşığı olarak yaşamış ve vefat etmiştir. Bu iki sevgiliye kavuşmanın mutluluğu içinde hayata veda ederken, ölümünün “*düğün gecesi*” olarak adlandırılmasını istemiş ve şu sözleriyle ölüm ile hasretin bittiğini öğretmiştir:

“Bizim mezarımız arif kişilerin gönülleridir.
Öldüğüm gün tabutumu omuzlar üzerinde gördüğün zaman,
bende bu cihanın derdi var sanma.
Bana ağlama yazık yazık vah vah deme.
Şeytanın tuzağına düşersen vah vahın sırası
o zamandır yazık yazık o zaman denir.
Cenazemi gördüğün zaman ayrılık ayrılık deme,
benim buluşmam görüşmem o zamandır.
Beni mezara koydukları zaman elveda elveda deme.
Mezar, Cennet Kapısı’nın perdesidir.
Batmayı gördün ya doğmayı da seyret.
Güneş ve aya batmadan ne ziyan gelir?
Sana batma görünür ama o aslında doğmaya hazırlıktır,
yeniden doğmadır.
Mezar ise hapishane gibi görünür ama
aslında canın hapisten kurtuluşudur.
Yere hangi tohum atıldı da bitmedi?
Neden insan tohumuna gelince bitmeyecek zannına düşüyorsun?
Hangi kova kuyuya salındı da dolu olarak çıkmadı?
Can Yusuf’u kuyuya düşünce niye ağlasın?
Bu tarafta ağzını yumdun mu o tarafta aç.
Çünkü artık hay-huydan uzak mekânsızlık âlemindesin.”

Rabbim cümlemize hakkıyla âşık olmayı nasip etsin inşallah.
Peygamber (s.a.v) aşkını, Allah aşkını yaşamak ümidiyle...
Selam ve dua ile...

KÜN FEYEKÜN

(Ol der ve olur)

Rabbim neyledi, neylediyse güzel eyledi...

Vakitlerden bir vakitti ve şems deryaya değmişti. Ne değiş ama! İşte o zaman derya derya olmuş, şemsin parıltıları mana bulmuştu. Güneşin parıltıları da en çok denize yakışmıştı şüphesiz. Parıltıları dalgalara her değişinde bir başka coşuyordu deniz. Ama o ilk değiş... Rabbim bu ne büyük buluşmaydı. Var mıdır tarifi o vuslatın? Şems hep parıl parılken daha da güzelleşti, derya ise bir coşkuyla coştı ki o gün bugündür dinmez oldu.

Böylesi masalsı başlanır mıydı Mevlana ile Şems'in vuslatına bilemiyorum. Ama bu buluşma ki masallara benzerdir. Bu buluşma ki kâinattaki güzel buluşmaları anımsatandır. Rabbimin ne güzel vuslatıydı. Böyle başlamıştı işte sevmenin onlardaki tecellisi. Neydi Şems'i Şems yapan, Mevlana'yı Mevlana? Bir tılsımdı elbet, öyle bir tılsım ki Mevlana'yı baki eylemiş, Şems yoluna canını vermişti. Kâinatın mayasıydı şüphesiz sır. Sevmekle başlayan âlem, onların hikâyesinde de aynı tecelliyatı göstermişti. Sevgiyle başlamış, sevgiyle sürmüştü ve hâlâ da sevgiyle sürmekte. Vedud ismi celilinin Baki'ye dönmesi... Sevenin sevdiğine kavuşması...

Sevmenin en eşsiziydi bu. Bilinen bu; maşuk, aynı zamanda âşık; âşık aynı zamanda maşuktur. Kuran'ın tebliğiyle de sabit idi. Kuran diyordu ki: *"Allah onları sever; onlar da Allah'ı"* (Maide:154) Yani ilk önce Allah âşık oluyor, iyi kullar maşuk oluyorlar. Sonra iyi kullar âşık oluyorlar, Allah maşuk oluyor.

Hâsılı sevmenin hikâyesi bu eşsiz buluşmaya da sirayet ediyor. Onların muhabbeti en güzel durağı oluyor sevmenin. Ne büyük tecelliyat halleri. Sevenin sevdiğinde kaybolması ve ardından sevenin sevdiğinde var olması. Tıpkı denize değip var olan güneş parıltıları gibi, tıpkı güneşin parıltısıyla mana bula o deniz gibi...

İşte budur Mevlana Celaledin Rumi'ye her dönüp baktığımızda, Onu her andığımızda bu muhabbete en çok değinmemiz gerektiğinin sebebi. Bu dostluğun tecellisiyle Rumi'yi anlamaya çalışmalıyız. O'nu O yapan mihenk taşı bu dostluktur. Bu dostlukla tamam olan Pir'i her anışımızda bir kez daha hissedilir varlığın sebebi olan sevgi. Pir'i anmamızın bu seneyi devriyesinde O'nun sevgisine, sevgilisine değinmenin, bu dostlukla yeniden var olmanın neşesiyle... Sevgiyle başlayan âlemde

sevgiyle süren hayat içinde bir sevgi ummanı O. Sözü yine Onun sevgisinin coşkusuyla bitirmeli;

"Gel Şems, ayakların kudüm olsun, kolların rebap, soluğun ney olup vuslat müjdesini üfleyerek gel. Nasıl bir pınarsın ey sen Şems? İçtikçe susadığım. Nasıl bir ateşsin ey sen Şems? Yandıkça serinlediğim... Güzelliğini kimlere sorayım senin, tut ki sormuşum, kim anlatacak? Sana kavuşamadıktan sonra tut ki cennette ebediyim, hurilerle eşim, devlet yar olmuş bana, ne çıkar bunlardan? Ayrılık bulutu senin ay yüzünü örttükten sonra, o bulut tut ki başıma inciler mücevherler yağdırmış, ne kârım olur bundan?"

Nasıl bir sevmek bu... Şems'e hasret bir Umman... Umman'a tutkun bir Şems... Aşk ola her ne var ise âlemde, vessalam...

SUAL: *Semazenlerin başlarını eğme açısı ile dünyanın eğim açısının temsil edildiğini okuduk. Doğru mudur?*

EL CEVAP: Semazen sema ederken kalbinin duygusuna göre sema eder. Ona şekil olarak dışarıdan bakanlar, kendi kalplerinin duygusu ile onu görürler. Siz onu o esnada ne görüyorsanız odur. Aslında gördüğünüz şey kendinizdir. Semazen, gönlünde ne var ise ona benzer. Siz bakarken, sizin de gönlünüzde ne varsa ona benzetirsiniz. O yüzden semazen baş eğiminin dünyanın eğimine uygun olup olmadığına bakmaz. Sema ederken tevazu gösterir, boyun bükür, gözünün ucuyla da kalbine nazar eder. Kalbine nazar ederken kalbini İlahi Sevgilinin sevgisine bırakır. *“Hiçbir yere sığmadım, mümin kulumun kalbine sığdım”* hadis-i kutsisinin kendi kalbinde tecelli etmesine bakar. O yüzden sema ederken devamlı Allah der. Devamlı Allah derken kalbini de şeytanın musallatından muhafaza etmeye çalışır.

Hani bir eli havadadır ya, herkes ona kendince bir anlam verir. Haktan alıp halka vermek gibi veyahut da yalvarmak gibi, niyaz etmek gibi... Ama aynı zamanda insanın eli karşısındakine vurursa gadap olur, Kahhar ism-i şerifi tecelli eder. El, kalpteki duyguya göre anlam taşır. Kalpteki duygu eğer ki sevmekse el okşar, vermekse el taşır, dövmekse el vurur, birisini alıp çekip çıkarmaksa el tutar. Aslında el, bir şekilde kalbin dışı tecelliyatıdır. O zaman el havada dururken ya Haktan alıp halka veriyordur ya da kalbine yabancı bir şey dokunacak olursa Kahhar ismi ile tokada hazırdır. Kime? Şeytana ve nefse. O zaman, şeytana ve nefse vurulacak olan tokadın misali olabilir elin havada kalması.

Başın hafif eğik olması nazargah-ı ilahi olan kalbe nazar etmektir. Belki de semazenin gözü o esnada maşukun gözü olmuştur da maşuk nazar ediyordur kalbe. Bütün bu ritüellerin hepsine bir anlam vermek mümkündür. Ama önemli olan kalbe anlam vermektir. Bu noktada kalp insanların temelidir. Bir kimsenin kalbinde iyilik varsa azalarından da iyilik akar. Bir kimsenin kalbinde kötülük varsa onun uzuvlarından ve azalarından kötülük akar. O yüzden insanın eli, ayağı, gözü, kulağı, dili kalbinin aynasıdır, kalbinin tercümanıdır. İnsanların dedikleri, davranışları, fiiliyatları bu manada, insanın kalbinin tecelliyatıdır. O yüzden kalbinize iyi bakın. Bir peygamber kıssası aktarayım: Lokman aleyhisselam köle idi. İş; sahibinin emirlerini yerine getirmek idi. Bir gün sahibi dedi ki;

“Bu koyunu kes, bana en güzel yerini getir.”

Lokman aleyhisselam koyunu kesti, koyunun kalbi ile dilini sahibinin önüne koydu. Sustu sahibi. Bir koyun daha verdi. Dedi ki: *“Bunu da kes. Bunun en kötü yerini bana getir.”* Lokman aleyhisselam koyunu kesti. İkinci koyunun da kalbi ile dilini getirdi. Sahibi dedi ki: *“Bu nasıl bir şeydir? En iyi tarafını getir dedim, dili ile kalbini getirdin. En kötü tarafını getir dedim, dili ile kalbini getirdin.”* Lokman aleyhisselam dedi ki: *“Eğer ki kalp ile dil güzel olursa her şey iyi ve güzel olur. Eğer ki kalp kötü olursa dile de kötülük gelir, her şey kötü olur.”*

Kıymetli kardeşlerim, aslolan insanın kalbidir. Kalbiniz iyi ise eliniz, diliniz, kolunuz, gözünüz, kulağınız iyi olur. O yüzden semazenin kalbi iyi olursa, ona baktıkça aşkı hatırlarsınız. İlahi bir duygu seline kapılırsınız. Ve sizin de kalbiniz bu manada ilahi bir sevgi ile çırpınıyorsa semazene baktıkça aşkınız artar. Onun gözüne, kulağına, eline, ayağına bir mana yüklerseniz. İnşallah kalbi iyi olanlardan olalım.

Not: 24 Ekim 2010 tarihli Gelibolu Mevlevihanesi sohbetinden alıntıdır.

Sema kıyafetleri ve temel terimler

DESTE-GÜL: Dar ve düğmesiz kollu, kolların bedene eklendiği yerler âdeta japone, önü açık, bele kadar gelen ve boya nispetle elifi nemedin yarısına varan bir yeledir. Ön kısımda sol tarafta aynı kumaştan bir parmak uzunluğunda bir şerit vardı ki, bu şerit elifi nemedde bağlanır.

TENNÜRE: Kolsuz, yakasız, göğse kadar önü açık ve bele kadar kısmı dar olup belден aşağıya doğru gittikçe genişleyen bir elbisedir. Etekleri, üstüyle kıyaslanamayacak kadar geniş olur ve 6 parçadan meydana gelir. Etek kısmına içten dört parmak enliliğinde kalın ve yünlü bir parça (keçe) dikilir. Semâ tennuresi denen bu fistan, renkli ve çok defa beyaz olur. Hafif bir dönüşle açılan etek artık semâzeni idare eder, semâzen âdeta onun dönüşüne uyar. Tennure, Arap alfabesindeki lamelif harfinin ters çevrilmiş şekline benzer. Bunu giyen insan, harfin ortasına çekilmiş bir elif gibi görünür ve bu suretle ters «Lâ», yani «İllâ» şeklini alır.

«Allahtan başka yoktur tapacak - Lâ ilahe illallah»

TIYG-BEND: Kılıç bağı manasına gelir. Yünden, uzun bir kuşaktır. Elifi nemedin altına sıkıca bağlanır ve tennurenin etekleri düzeltilir.

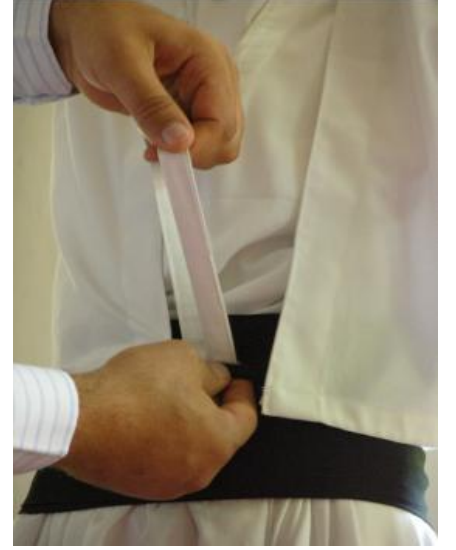
ARAKIYYE: Ter emen anlamlarına gelen bu kelime, beyaz ve dövme yünden yapılmış, sikke kadar uzun olmayan bir serpuştur. Semâ çıkarmamış dervişler, arakiyye giydikleri gibi çocuklarla kadınlara şeyh tarafından arakiyye tekbir edilirdi. Üstü yukarıya doğru sivrice, dar ve iki yandan yassı olup üstte, âdeta önden arkaya doğru ve yüksek bir çizgi teşkil edecek tarzda yapılmış olanlarına «elifi arakiyye» denir.

ELİFİ NEMED: Uzun, dört parmak enliliğinde, iki ucu birer üçgen teşkil edecek tarzda sivri, içi düz yün kumaşla kaplı, üstüne nispeten ince bir kumaş geçirilmiş, kenarlarına zemin rengine nispetle daha koyu yahut daha açık renkte kumaştan bir zırh çekilmiş, aşağı yukarı bir buçuk metre uzunluğunda bir kemerdir. Sola doğru bele, tennurenin üstüne sarılır ve bedenın biraz sol tarafına rastlayan ucu öbür kısmın üstüne gelir. Bu uca dikilmiş uzun bir şerit vardır. Bu şerit, kuşağın tam ortasından ve üstten bele dolanır ve ucu dolanmış kısma sıkıca sokulur, bu suretle elifi nemed şeritle bağlanmış olur.

HIRKA: Tören hırkası anlamında «resim hırkası» da denen bu üst giyim, kolları yetmiş santimetre genişlikte ve bir metreyi geçen uzunlukta, önü açık ve yakasızdır. Geniş ve belsiz olup ayaklara kadar uzanır. Yakada yine şeklinde bükülen koyu yeşil, bir parmak yahut daha dar enlilikte uzun bir şerit yakaların yanından aşağıya, eteğe kadar iner ve eteği boydan boya kaplar. Buna «istiva» denir. Ekseriyetle siyah renkte olan ve mevsime göre yünlü yahut keten, hatta sof kumaştan yapılmış bulunan hırkayı dervişler arkalarına alırlar. Kollarını giyemezler, önünü içeriden elleriyle kavuştururlar.

SİKKE: Külâh-ı Mevlevi ve fahir de denen sikke; içice geçmiş iki kat ve koyu kahverenginde yahut bal rengi veya beyaz, aşağı yukarı 45 - 50 santimetre uzunluğunda, dövme yünden yapılma bir külahtır. Üst tarafı, alt tarafına nispetle biraz daha dardır. İlk zamanlarda alt kenarı kalın, üstü sivrice ve kalıpsız olan sikkeler, son zamanlarda boyca kısalıp yukarıdaki uzunluğa indiği gibi keçe de incelmış ve fese benzemiştir. Sikke zamklanır, kalıplanır, ütülenir, parıl parıl bir hale getirilir.

İSTİVÂ: Hilâfet alâmeti olup sikkenin üstüne, önden arkaya doğru çekilen iki parmak enliliğinde dar ve yeşil bir çuhadır. Son zamanlarda sikkesine istiva çeken şeyhe de az rastlanmaktadır. Mevlevîlerde, sarık yerine aynı anlama gelen «**destar**» kelimesi kullanılır.

HAYDARI: Mintan üstüne giyilen yakasız, önü açık, bele kadar gelen, kolsuz, düz bir yelektir. Omuz başlarında omuzlardan iki-üç parmak aşağıya uzanan ve asıl kumaştan olan hilali bir parça vardır.

SEMAHÂNE: Sema evi. Sema edilen yer anlamına gelen fars dili kaidesince yapılmış bir terkiptir.

NEVNIYÂZ: Mevleviliğe yeni giren, yeni sema çıkaran yani sema etmeye başlayan kişi.

AYAK MÜHÜRLEMEK: Sağ ayağın başparmağını, sol ayağın başparmağı üzerine koyup durmak. Bu duruma «**mühr-pay**» durmak da denilir. Ayağını mühürleyen, sağ elini göğsüne koyarak öbür elini de sol böğrüne doğru aynı vaziyette çaprazlayarak koyar.

BAŞ KESMEK: Ayak mühürlenerek ve eller «**ayak mühürlemek**» maddesinde bildirdiğimiz gibi saği üste gelmek üzere göğse yahut sağ el kalp üzerinde sol el sağ böğre doğru konarak vücudun biraz öne başın vücuda doğru eğilmesi. Bu duruma niyaz etmek de denilir

ÇİVİ: Sema meşk yerinde yahut sema meşk edilen tahtada sol ayağın yere tespitine yarayan ve başparmakla ondan sonraki parmağın arasına gelen çivi.

ÇARK: Farsça «**çerh**» sözünden bozmadır. «**Çerh**» sözünün meşhur anlamı, gök ve dönen şeydir. Terim olarak sol ayağa denir. Çark atmak, sema yapmak demektir.

POST: Manevi makama işarettir. Şeyh post sahibidir. Postta oturan kişiye postnişin denir.

AŞKIN FEZAYA UZANAN KANATLARI

Sema, Yaratıcıya olan aşkı en güzel şekilde simgeleyen zikirlerden birisidir. Mevlana'yı vecde ulaştıran, bu âlemden alıp ötelere götüren semadır. Bu yüzden, sema Mevlana için yemekten içmekten önemlidir.

Sema, âşıkların gıdası... Sema, Hakk'a ulaşma vasıtası... Gönlün şifası, sûfilerin bitmeyen zikridir sema...

Sema, Mevlana'ya göre 'ilahi vuslata erişmek için' bir yoldur. Aynı zamanda sema ve müzik, Allah'ın o ilk hitabının tekrarı şeklinde tezahür eder veya onu akla getirir. Sema, Allah'ın onu cennete geri getirmesi için gökyüzünde açılan bir pencere veya bir merdivendir.

Hz. Mevlana sema ile ilgili şöyle buyurur;

"Biz hepimiz Âdem'in cüzleri idik. Cennette o nağmeleri dinledik. Gerçi su ile topraktan yaratılmış bu ten kafesine girmek, balçığa bürünmek, ruhumuzu şüpheye düşürmüştü, bizi yanıltmıştır. Fakat ne de olsa, o nağmeleri birazcık olsun hatırlıyoruz. İşte bu yüzden ki sema, âşıklara gıdadır. Çünkü semada kalp huzuru ve Allah'ı hissetme, sevgiliyi bulma hayali vardır."

Zaman ve mekândan bağımsız, ulaştığı vecde bağlı olarak her yerde, medresede, evde, bağlarda, sokaklarda onun sema ettiği görülmüştür. Mevlana'nın olduğu yerde müzik, şiir ve sema yan yanaydı.

"Sema ancak bir 'Sevgili' olunca anlam taşır. Zira güneş olmadan zerreler nasıl harekete geçirilip raksettirilebilir? Aksi halde zerreler yalnızlaşıp donarlar." (Annemarie Schimmel)

Sema edenler, kendilerinden geçerler, varlıklarından sıyrılırlar. Öyle bir hâle gelirler ki, bugünkülerin cismi mi, dünkülerin ruhu mu belli olmazdı. Onlar için dönüşlerde yönler kaybolur ve yok olur. Bunun sonucunda insan, mekân âleminden mekânsızlık âlemine ulaşır. Artık en, boy ve vecdin anlatılamaz kıvamını elde eder ve o anın lezzetini doya doya tadar.

"Sema; aşkla, şevkle ve heyecanla yapıldığında manâ âleminin giriş kapıları açılır. Rab katında değer kazanır. Aksi takdirde yapılanlar, sema olmaktan çıkar, organların istemli hareket ve oyunlarına dönüşür. Yapacağın yegâne şey, sema içinde Ehad'den/Bir'den başkasını unutman ve hatırlamaman." (Hz. Mevlana)

Şems'ten önce Mevlana'nın sema edip etmediğini kesin olarak tespit etmek güçtür. Ancak genel kanaat, Mevlana'nın Şems'ten önce sema etmediği, etse bile semaya meyletmediği yönündedir. Öyleyse Mevlana ve Şems'in gönül dünyasında sema, âşığı halk içinde Hakk'a/Sevgili'ye ulaştıran ve O'nda Vahdet'i buldurup, Tevhit'i yaşatan bir deverandır. O Sevgili'ye ulaşmayı arzu eden ve O'na iştiaak duyanı,

maddi kayıt ve takıntılardan azat edip, Tevhit girdabında kaybettiren/yok ettiren bir yakarıştır, bir çırpınıştır.

“Düşün ki bu devran senin için devreder. Sen bu devran için neleri devrettin?” (Hz. Mevlana)

Şems, Makalat isimli eserinde semadan bahsederken şöyle bir soru sorar; “Sema ne yapar?” ve şöyle cevap verir; “Cisimle ilgili olan sema yiyip içmektir. Onun azığı nefis ile olur, hep yenecek şeylerden ibarettir. Nasıl ki, ‘Kâfirler yerler ve faydalanırlar tıpkı hayvanların yiyip içmeleri gibi’ (Muhammed 12) buyrulmuştur.”

Semayı Mevlana’ya ilk olarak Şems tattırmıştı. Ancak semayı sürdüren Mevlana oldu. Sema, Mevlana gözünde, diri ve canlı gönüller için bir hayattır. Ve şöyle buyurur; “İnsanı Allah’a götüren pek çok yol vardır. Ben sema ve musiki yolunu seçtim. Musikinin ahenginde bir sır gizlidir. Ben bu sırrı açıklayacak olsam, dünya altüst olur.”

Sema; Mevlana için varlığından, benliğinden, hâsılı tüm zahirî kayıt ve takıntılarından azat olma halidir. Zira O; her ne zaman semanın coşkuluğuna dalsa, hakikat âleminin sakinleri arasında faniliğini unutup kaybolmaktadır.

“Dönmektir sanırsın marifet; arş dönüyor, yıldızlar dönüyor dersin. Zahirdir gördüğün, ahirde dönersin. Marifet dönmek değil, bulmaktır bilesin.” (Hz. Mevlana)

Sema, Mevlana’nın gönlünde, Şems’le bir anlam ve zenginlik kazanır. Hatta Şems’in bulunmadığı sema, ona göre helâl bile değildir. Mevlana semayı ancak Şems’le birlikte düşünür. Şems’siz bir sema O’nun için anlamsızdır, amaçsızdır. Sema, Sevgili ve Can içindir. Mevlana’yı semanın cazibe ve çekim alanına çeken, Sevgili’dir.

Sema... Her bir çarkı bir ateştir. Hz. İbrahim’i yakmayan ateş, semazenin içini yakar ve pişirir. Sema, gönülden semaya uzanan bir serzeniştir. Sevgili’nin hasretiyle yanan gönlün inleyişidir. Sema bir başlangıç ve aynı zamanda bitişdir. Görünenin ardındaki sır perdesi, semazenin eteğinde gizlidir. Ve aşk... Bu tarifsiz duygunun en belirgin halidir sema. Gördüğümden gayrisi, duyduğumdan fazlası... Sema, cana şifa...

“Ey Güneş! Doğ artık! Raks ediyor atomlar, raks ediyor vecde gelmiş ruhlar. Söyleyeceğim kulağına, bu raks nereye götürür? Bütün atomlar; hem havadaki, hem çöldeki, kendisini kaybetmiş bilesin. Öylesine ki; her bir atom, sefil ya da bahtiyar, vurgun güneşe hiçbir şey diyemeyecek kadar.” (Hz. Mevlana)

TASAVVUF O'DUR Kİ...

Özgü MUŞTU

*“Gönül ehli olanlar gittiler Aşk şehri boş kaldı deme,
Cihan Şems-i Tebrizi ile doludur ama onu görecektir Mevlana nerede?”*

Ben tasavvufun özüne uygun yaşanmasından yanayım. Tasavvuf bizatihi, Üstad **Mustafa Özbağ**’ın değişimiyle Şems-i Tebrizi ile Mevlana gibi olmaktır. Bir kimse Mevlana olacaksa Şems-i Tebrizi’sinin olması gerekir. Ve onun dizinin dibinde olması, yaşaması gerekir.

Tasavvuf; dini tartışmak değil, iç ve dış olarak yaşamaktır. Halkın anlamayacağı sözleri konuşmak tasavvuf değildir. Nitekim Mevlana bu konuya şöyle değinmiştir:

*“Sözünü öyle bir izah et ki havas da avam da istifade etsin
Herkesin aklının ereceği, fikrinin anlayacağı bir tarzda anlat.
Söz söyleyen kemal sahibi olursa, (mağfiret ve hakikat) sofrasını yaydı mı, o sofrada her türlü aş
bulunur.
Hiçbir misafir aç kalmaz, herkes o sofrada kendi gıdasını bulur.”*

Ehl-i tasavvufun istikameti ihlâsını artırma esasına dayanır. Salah erbabı olup, kurtuluşa ermiş olanların yoluna girmek yegâne amaçtır. Tasavvuf yolunda mutlaka bir rehber lazımdır. Hz. Mevlana’ya Hz. Şems’in nasip olması gibi. Rehbersiz yol gidilmesi çok zordur. Bu yolun rehberleri de Allah’ın veli kulları, mürid-i kâmilleriştir. Bu meclise varan kişi için Mevlana şu müjdeyi verir:

“Söz söyleyen kemal sahibi olursa, marifet ve hakikat sofrasını serdi mi, o sofrada her türlü yemek bulunur. Herkes orada gıdasını bulur.”

Allah’ın izniyle bu meclisteki sofradan aç kalkmak yoktur. Her yerin, her meclisin adabı vardır. İslam düsturuna uyan nasıl ki kâmil manada Müslüman olur ise, tasavvuf düsturuna uyan mürit de müridine yaren derviş olur.

Tasavvufta âdab, müridinin yanında edebince sükût etmektir. Buradaki sükûttan kasıt dinlemektir. Üstadımız Mustafa Özbağ *“Tasavvuf dinlemektir.”* buyurmaktadır. Mürit halini arz eder, sorusu var ise sorar, çekilir kenara. Müridinden cevap gelir ise dinler ve muhakkak sorana cevabı gelir. Öyle bir zaman olur ki susmak dahi bazı anlarda cevaptır.

Tasavvuf dinlemektir. O yüzden Mesnevî-i Şerif de dinle ile başlar. Dinlemek, duymak değildir. Duy derdi yoksa Hz. Mevlana,öyle demedi. Buradaki dinlemekten kasıt sadece seslerin titreşimlerinin mana kazanması değildir. Dinlemek aynı zamanda söz dinlemek, yani itaat etmektir. Derviş oturur, üstadının tavsiyelerini, öğütlerini dinler. Zira dinlemek insanlara özgü bir vasıftır. Kuşlar da duyar, köpekler de duyar, tavuklar da duyar ama dinleyemezler, dinleyen insandır. O sebeptendir ki, tasavvuf insana hitap eder.

Dinlemek sadece dilden kelamı dinlemek değildir. Göz de dinler, göz sadece bakmaz. Göz görür, gören aynı zamanda dinliyordur da. Göz dinler mi? Evet, göz de dinler kulağın dinlediği gibi. Göz konuşur mu? Evet, konuşur dilin konuştuğu gibi. Ve öylesine konuşur ki dilden daha etkili konuşur. Dilin anlatamadığını bir bakış anlatır. Dilin anlatamadığını bir süzüş anlatır. Dilin anlatamadığını bir damla yaş anlatır. Dilin anlatamadığı şeyler vardır. Mimikler anlatır, dillendir insanın yanağı, dudağı, gözü. Dillendir insanın kaşı. Çatar kaşını dillendir o. **(Mustafa Özbağ)** Ve Sevgili kaşını çatmasın diye bin bir tövbeler getirirsin. Ehl-i tasavvufun hali aşk halidir. Sevgilisi Allah olanın, yolu daim vuslat hayalinin ateşiyle aydınlıktır.

Susar sevgili gecenin yarısında, O'nun susmasını dinlersin. Çok şey anlatmıştır aslında sana susarak. Çok şey anlatmıştır aslında ağlayarak. Çok şey anlatmıştır aslında dudaklarını titreterek. O zaman tasavvuf dinlemektir. O yüzden bu ne, bu ne değil, o öyle mi oldu, bu böyle mi oldu, bu değildir tasavvuf. Oturursun dinlersin, seven sevdiğini oturur dinler. Âşık maşukunu dinler. Onun gözü maşukundadır. Gözünü ne zaman nasıl kaldıracak diye bakar. Âşığın kulağı maşukundadır. Ne zaman ne diyecek diye dayar kulağını onun dudağına. Âşık maşukundadır her daim, bu noktada her şeyini de ona döndürür. Onu dinler başka bir şey dinlemek istemez. O yüzden susması dahi konuşmasıdır bazen.

Ehl-i tasavvuf susmayı dahi konuşmak olarak algılamıştır. Ehl-i tasavvuf daha da ileri giderekten dilsiz dudaksız konuşmak ister. *“Anla beni”* der maşukuna âşık, dua ederkenki iç yanışı buna delalettir adeta; *“kelimelerle ifade edemeyeceğim şeyler olur”* der acizliğiyle.

Mecazen buradaki mürit, hakikatte âşığı simgeler, mürşit ise maşuku. Oturur âşık, oturuşuyla onu anlarsın. Bir şey söylemesine gerek yoktur. Ben hüznümlüyüm demesine gerek yoktur, maşuk âşığının hüznümlü olduğunu bilir. Ben kederliyim demeye gerek yoktur, maşuk âşığının kederini bilir. Âşık da maşukunun kederini bildiğini bilir. Dile gerek yoktur. Dil her zaman her şeyi anlatamaz.

Velhasıl kelim aşıya yükselen biçarenin sarhoş haline ayıklık maşukunun rehberliğidir. Nasıl ki Hz. Mevlana sarhoşluk haline yükselmiş biçare idi, rehberi Hz. Şems olmuştu.

Yollar sonsuzluğa çıkar iken istikamete varabilmek için düsturla bir hakikat erine yaren olmak en büyük kurtuluştur. Zira Hz. Allah (c.c.) yolun kılavuzunu tasvir ederken Kuran'da *“...onlara hiçbir korku olmadığı gibi, onlar mahzun da olmazlar.”* (Bakara,277) buyurmaktadır.

Her daim hakikat makamından dinleyebilmek temennisiyle...

Üstadım Mustafa ÖZBAĞ'ın sohbetlerinden ve risalelerinden faydalanılmıştır.

Eğlenme, insani yapıdan (**fıtrat**) kaynaklanan bir istek ve ihtiyaçtır. Beşeri yapının gereği olan hiçbir istek ve ihtiyaç dinde cevapsız bırakılmamıştır. Fakat bu isteklerin tatmini başıboş ve sınırsız da değildir. Günlük hayatın çeşitli problemleri karşısında yorulan, bunalan ve sıkılan insanın meşruiyet sınırını aşmamak şartıyla eğlenmesi, dinlenmesi, ferahlaması caizdir. Nitekim Hz. Peygamber (sav) sadece söylenen sözdeki yanlışlıklara müdahale etmiş, aşırılık bulunmayan mersiye ve benzeri şeylerin dinlenmesine müsaade etmiştir. Bundan da bu tür şeylerin şartlarına uygun bir şekilde icrası halinde söylenilmesinin ve dinlenilmesinin caiz olduğu sonucuna varılabilir. (Nesai, İbn Mace, Buhari, Ahmed bin Hanbel, Beyhaki) Müziğin en eski dönemlerden beri insan üzerinde derin etkilerinin olduğu bilinen bir gerçektir.

Gerek doğulu gerekse batılı birçok düşünür, filozof, arif, bilge kişiler bu hakikatin farkında olup bunu zaman zaman sohbetlerinde veya eserlerinde dile getirmişlerdir. Bu nedenle hayatın her alanında etkin olmuş, iyi yönde de kötü yönde de kullanılmış ve halen de kullanılmaktadır.

Müzik denilince, yüzyıllardır insanlığa hiçbir ayırım gözetmeden merhamet, şefkat, hoşgörü ve sevgi ışıkları saçan bir büyük insanı yani Mevlana'yı hatırlamamak mümkün mü? Mevlana büyük eseri Mesnevi'sine "*Dinle neyden*" diye başlamakta, devam eden on sekiz beyitte de neyden bahsetmektedir.

Değerli bir eser kabul edilen Mesnevi-i Şerif'te bizim inancımıza göre "*ney*" ile sembolize edilen hakikat musikidir. Bu manada "*ney*"e yüklenmiş olan anlam musikiye-müziğe yüklenmiş olmaktadır. O'nun yolundan gidenlerin musikiye neden bu kadar önem verdikleri ve bu sahada inanılmaz güzellikte musiki eserleri vücuda getirdikleri gerçeğinin ardında Onun bu irşadı aranmalıdır.

Mevlana, Divan-ı Kebir'inde müziğin gül bahçesine açılmış bir pencere olduğuna inanmakta ve âşıkların gönül kulaklarının, hep bu pencerenin başında bulunduğunu söylemektedir. (Divan-ı Kebir)

Güzel ses dinlemeyi âşıkların gıdasına benzeten Mevlana Celaleddin, güzel ve hoş sesleri dinlemede buluşma, kavuşma ve vuslatın hayalini görmektedir.

Araf suresinin 172. ayetinde Cenab-ı Hakk'ın ruhları ilk defa yarattığı zaman onlara "*Ben sizin Rabbiniz değil miyim?*" diye sorduğu ve onlardan "*Evet, Rabbimizsin!*" cevabını aldığı bildirilmektedir. İşte bu halde ezeldaki ilahi huzuru ve enfes hitabı hatırlama zevki bulunmaktadır. İnsanoğlunun ilk defa duymuş olduğu bu ahenkli ve tatlı nağmenin dünyadaki müziklerin ilk örneğini teşkil ettiği mutasavvıflar tarafından kabul edilmektedir. Nitekim gönüldeki hayaller, güzel sesle tekâmül eder ve bakılmaya kıyılmayacak derecedeki şekillere kalp olur.

Tabiatı ve varlık alanında her ne varsa, insan kulağı duyar, manevi âlemlere iştiağı olanlar ise dinler. Ancak nice sesler vardır ki, dinleyeni görünmeyen âlemlere taşır. Nitekim Mevlana'nın deyişle,

“Sesi yücelere, yükselkeler çeken her sesi, yücelerden gelen ses olarak bil. Sana hırs veren, nefsanî duygunu artıran sesi de insanı yaralayan kurt sesi bil.”

Müzik ve nağme tesiri, Mevlana'nın gözünde sahibinin vasfıyla şekil bulur. Zira öyle sesler vardır ki, zerrelere oynatıp uçurur; dağ işitse tüm haşmetiyle kalkar, raks etmeye başlar. (Divan-ı Kebir) Nice sesler de vardır ki, her kim işitse fenası ile vuku bulur. O halde musikin-müziğin kazandığı anlamda sahibinin vasfıyla mukayyettir.

Dağları bile oynatan nağmeler, Sevgili'nin dilinde Mevlana'yı sabahlara kadar uyutmaz. Çünkü bu sözler ve sesler, gönül mahallinin mekânlık ettiği yerden gelmektedir. Ancak Rumî için buradaki söz ve sesler, çalgıyla harmanlanmış olmalıdır.

“Can nağmeleriyle neşelendirin beni, tellerin seslerini duyurun bana” diye seslenen Mevlana, güzel ses ve şarkı dinlemeye olan düşkünlüğünü gizleyemez:

“Güzel seslerle söyleyin, dinleyeyim; şarkılarınız, duyduğum en güzel en temiz şarkılardır.”
(Divan-ı Kebir)

İslam dünyasında müziğin caiz olup olmadığı hususunda birçok farklı görüşler bulunmaktadır. Fakihler, ulemalar bu konuyu sohbetlerinde, eserlerinde sıkça vurgulamışlar; bu hususta açık bir ayet olmamakla beraber bazı ayetleri bu konuya açıklık getirmek için tefsir etmişlerdir. Müzikle alakalı hadisleri de yorumlamışlardır.

Malum odur ki; hadislerin algısının ve aktarımının doğru olabilmesi için vuku bulduğu zaman ve olaylar bilinmelidir. Bu konu hakkındaki hadislerle ve atıfta bulunulduğu iddia edilen ayetlere bakıldığında açıkça bir haramiyetten bahsedilmemektedir. İslami olarak haramiyetin gerçekleşmemesi için sınırlar bellidir. Şehvî, ahlakî bozukluklara neden olmayan nağmeler ve eserler hakkında olumsuzluk yoktur. Zaten musikin algılanışı da bireylerin kendileriyle alakalıdır.

Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin bu husustaki bir kıssası sanıyorum ki durumu özetler niteliktedir: Bir gün bir mecliste Mevlana, musikin kalp ve ruh üzerindeki etkilerinden söz ederken;

-“Rebabın sesi, Rabbani cennetlerinin kapılarının sesidir. Biz buradan onu duyar, onu zevk ederiz!” deyince musikiden haz almayan, zevk duymayan birisi;

-“Biz istesek de istemesek de dinlemek zorunda kalıyoruz. Kulağımıza geliyor, duyuyoruz ama hiç hoşlanmıyoruz! Tasvip de etmiyoruz!” deyince Hz. Pir;

-“Haklı!” demiş,

-“Onlarda haklı. Zira biz rebabda cennet kapılarının açılış seslerini duyduğumuz için hoşlanıyoruz, onlar da kapanış seslerini duydukları için hoşlanmıyorlar.”

MEVLANA'NIN ÜSLUBUYLA ENSTRÜMANLAR

Vuruşlara âşık pek yüzlü “DEF”

Def zikir meclislerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Defin ritmi, kalpten çıkan Allah nidasıyla buluşup zakirleri kendilerinden geçirip ötelerin ötesine taşımaktadır.

“Def gibi ayrılığının vuruşlarıyla belim iki büküm oldu. Ne diye şu gönlüm eline düşmezsın def gibi?” (Divan-ı Kebir)

“Hele, ben aşk çalgıcısıyım; başkalarıysa altın çalgıcısı. Benim defim aşk defteri, onların defleriye ıslak def.” (Divan-ı Kebir)

Lalelerin çaldığı enstrüman “KUDÜM”

Mevlana için kudüm, vazgeçilmez enstrümanlardan birisidir. Belki de bu sebeple Rumî, İslam kültür ve medeniyetinde çok önemli olan, yazılışı da “Allah” kelimesine benzediği için mistik hale bürünmüş lalelere kudüm çaldırmaktadır:

“Laleler kudüm çalmada, yasemin oyuna koyulmuş... Süsleneceğiz, sarhoş olmuş yasemin de kim oluyor demekte.” (Divan-ı Kebir)

Feryat eden “KOPUZ”

Mevlana'ya göre kopuz, mızrabına vuruldukça feryat eden bir hal yaşar. Kopuz, mızrap yedikçe de yerinde duramaz ve feryat eder:

“Mademki inanan, feryat edip ağlamada kopuzdur; kopuz, kendisine birisi mızrap vurmadıkça nereden feryat edecek? Büyükler büyüğü ferah geldi çattı, ulular ulusu ferah geldi erişti; en devamlı kerem geldi, ayların ayı geldi. Kopuz huy edinmiştir, mızrap yemedikçe duramaz, dayanamaz; çalğının ayaklarına yüz sürer, başvurur.” (Divan-ı Kebir)

EVVELİMİZ AŞK, HALİMİZ AŞK, GELECEĞİMİZ AŞK

AŞK NE HÜZÜN NE SEVİNÇ NE HÜLYA...
AŞK SAHİLİ OLMAYAN KOCA BİR DALGA...
AŞK NE MECNUN, AŞK NE LEYLA, AŞK DEDİĞİN ALLAHU TEÂLÂ...

Aşk ne akla ne zamana sığan, dünyaya ait olmayan, eşittirin karşısında “O” olan...

Aşk; Allah ve Hz. Muhammed (sav) dedi ustam. Sildi tüm tanımları, tek tek koydu harfleri. Sindire sindire anlattı. O anlattıkça cevap buldu tüm sorular.

Anlaşıldı ölümün neden vuslat olduğu, ayrılık acısının tanımsızlığı. Daha bir anlam kazandı ŞEB-İ ARUS. Vuslat dedi ölüme Hz. Mevlana. Şeb-i Arus ya da düğün geces, adı her olursa olsun; sevgiliye kavuşmak. O, sevgilisine kavuşacaktı öldüğünde. Çünkü tek gerçek aşk, tek gerçek sevgili Allah...

Ve daha önceleri... Sevgililer Sevgilisi’nin yıldızlarının, sahabelerinin aşkı...

Dört bir yana saçıldı aşk...

En büyüğü Hz. Muhammed’e...

Sonra azar azar tüm insanlara...

Bir parça Hz. Mevlana’ya... Şems tuttu ona ayna. Özünü gördü. Aşkı buldu. Âşık olarak anılır oldu.

Sahabelerin hepsinde aşkın tanımı ayrı. Aşktan başka neyle açıklanabilir ki. Sa’d Bin Muaz’ın “*Anam babam sana feda olsun ya Rasulallah*” sözü, Musab’ın her şeyi terk edişi, Bilal’in kızgın taşlar altında

“*Ahad Ahad*” sözleri, Hamza’nın korkusuzluğu, Ebu Hureyre’nin eksiksiz hadis nakledişi, Ebu Vakkas’ın dininden dönmesini isteyen annesine “*Yüz canın olsa, her bir canın teker teker çıksa yine de dönmem.*” deyişi...

Hepimizde aşktan bir parça var ya!

Bu yüzden Hz. Muhammed’e (sav) duyulan aşk; sahabelerde, Hz. Mevlana’da, yüzyıllar boyunca Müslümanlarda...

Bu yüzden aşk ne zaman ne mekân tanıyor. Zaten AŞKIN ASIL SAHİBİNDE ZAMAN YOK Kİ...

Kalbimiz sonlu olana razı değil.

Ruhumuz batıp gideni istemiyor.

Ya Rab! Meğer sanaymış her şey.

Seni ister seni söylemişiz.

Bizi aşkından azat etme.

“ÇOCUKLARIMIZI KUZU GİBİ BÜYÜTMİYELİM Kİ,
İLERİDE KOYUN GİBİ GÜDÜLMESİNLER.”

H. Mevlana Celaleddin-i Rumî

Yazıma Hz. Mevlana'nın bu sözü ile başlamak istedim. Bu söz ilk duyduğumda beni çok etkiledi. Bilindiği gibi çocuk; ilk eğitimini, hayat boyu sahip çıkacağı ahlakî değerleri ve edineceği prensiplerinin temellerini önce aileden alır.

“Aile çocuğa küçük yaştan itibaren nasıl davranırsa, ailenin bu davranışları çocuğun üzerinde zamanla etiket gibi yapışır. Eğer ailede anne veya babadan biri veya her ikisi de cesaretsizse çocuk da ileride cesaretsiz olmaya itiliyor demektir. Hatta cesaretsiz olacaktır. Fakat kendisini geliştiren ve yenileyen bir kimse ise bu cesaretsizlik inkîtaya uğrar.” (Mustafa Özbağ)

Çocuk yetiştirmede cesaretle alakalı konu ya hiç gündeme getirilmemekte ya da bu konudan pek az bahsedilmektedir. Oysa cesaret o kadar önemlidir ki her şeyi olan fakat cesareti olmayan bir insan harekete geçemez.

Çocuklarımızı cesaretle olmaya teşvik ederken onlara kuvvetin kaynağının Allah'tan geldiğini, bütün kuvvetlilerin kuvvetlerinin dahi O'nun Kavi (**sonsuz kuvvet sahibi**) isminin bir tecellisi olup, onların bütün güçlerinin de Allah'ın elinde olduğunu düşünmeye sevk ettirerek, örneklerle anlatmaya çalışalım. Çocuğunuza bunları anlatırken Allah'a dayanan Müslüman'ın tek başına bile kalsa ne kadar güçlü olduğunu hissettirelim.

Bir hikâye anlatarak bitireceğim inşallah.

Adamın biri bir şehre ticaret için gitmiş. Bir dükkânda alışveriş yaparken birden çarşının başından gelen gök gürültüsü gibi bir ses duyulmuş. Şehrin kabadayısı yokuştan aşağı salına salına inerken bağıriyormuş:

-“Var mı bana yan bakan?!” Bütün çarşı esnafı sinmiş, sus pus olmuş halde dükkânlarının içine çekilirken adam alışveriş yaptığı dükkânın sahibine sormuş:

-“Kim bu adam?” Dükkân sahibi,

-“Aman!” demiş.

-“Yavaş konuş! Bu adam şehrin kabadayısıdır, herkes ondan korkar.” Kabadayı arada bir,

-“Heyt! Var mı bana yan bakan?” diye bağırarak yanlarından geçerken adam arkasından yaklaşmış, elini kabadayının omzuna atmış ve dönmüş halka, basmış narayı:

-“Heyt bre! Var mı ikimize yan bakan?”

HZ. MEVLANA'NIN EVLİLİĞE BAKIŞI

Konuya Hz. Mevlana'nın evlilik müessesesi ile ilgili mısralarına da ilham kaynağı olan, bazı hadis-i şerifler ile başlamak istiyorum.

Rasulullah Efendimiz(s.a.v.);

-“Ey gençler zümresi; sizden kimin gücü yeterse evlensin. Çünkü evlilik,gözü haramdan en çok men edendir.” (Buhari)

Hiz. Mevlana ise çok güzel bir şekilde evliliğı şöyle tanımlamıştır;

“Evlilik lahavle okumaya benzer, oku; yani bir kadını nikâhla da şehvet seni belaya düşürmesin.

Mademki yemeye içmeye hırsın var çabucak evlen,yoksa bilki kedi yağlı kuyruğı kapar gider(şehvete kul olursun). (Mesnevi V)

Zira Rasulullah Efendimiz(s.a.v.)de fazla yemenin ve içmenin şehveti artırdığına dikkat çekerek;

“Evlenmeye gücü yetmeyen oruç tutsun.Çünkü oruç şehveti kırıcı bir şeydir.”buyurmaktadır.(Buhari)

Hiz. Mevlana evliliğı öğütlerkendikkat çektiğı bir husus da kişinin dengi olan biriyle evlenmesidir. Tabi bunu yine kendi üslubuyla örneklendirerek izah etmiştir:

“Eşlerin birbirine benzemesi lazım.

Ayakkabı ve mestin çiftlerine bak.

Ayakkabının biri ayağı dar gelse ikiside işe yaramaz.

Kapı kanadının biri küçük diğeri büyük olur mu?

Ormandaki aslana kurdun eş olduğunu gördünmü?

Kapının bir kanadı tahtadan bir kanadı fildişinden, böyle şey olurmu hiç?

Nikâhta iki kişinin birbirine denk olması lazım yoksa iş bozulur gider. (Mesnevi IV)

Fikhî noktada, bazı sorumluluklarından dolayıerkeğın kadından üstün olduğu bilinmektedir.

Ancak Hz. Mevlana bu üstünlüğe elbette aşk ve sevgi felsefesiyle baktığı için;

“İnsan yiğitlikte Zaloğlu Rüstem bile olsa, Hamza’dan bile cesur olsa, yinede hükmetme hususunda karısının esiridir.

Görünüşte su ateşten üstündür. Fakat ikisinin arasına bir tencere(sevgi) girdi mi; o ateş suyu kaynatır, buharlaştırır, yok eder.

Görünüşte su nasıl ateşten üstünse, sende kadından üstünsün. Fakat hakikatte ona mağlupsun, onu istemektesin.

Kadınlar akıllı erkeklere karşı galip gelirler, fakat cahil kişiler kadınları mağlup ederler. (Mesnevi I)

“Ey yiğit kişi! Erkeklerin kadınlara üstünlüğü kuvvet, kazanç ve mal mülk bakımından değildir. Öyleolsaydı, aslan ve fil daha kuvvetli olduklarından, insandan daha üstün, daha yüce olurdu.

Erkeklerin kadından daha üstün olmasının sebebi, kadına nazaran daha fazla işin sonunu görebilmesindendir. Erkek de işin sonunu tahmin edip görmezse, bu becerisi olanlara karşı kadın gibi noksan kalır. (Mesnevi IV) şeklinde yorumlamıştır.

Son olarak “yoksulluk şeyhlerin şeyhidir” diyen ve tamahkârlığı hoş görmeyen, Pirimiz Hz.Mevlana’nın hayatından bir kıssa ile konuyu noktalayayım.

“Adamın bir karısını çok seviyordu. Bir gün hanımı naz ederek;

-‘Ey efendi, gel de senden ne istersem vereceğine dair bana üç talakla yemin et, yoksa senden boşanırım.’ dedi. Kocası çaresiz kabul etmek zorunda kaldı ve:

-‘Ne istersen vereceğim.’ dedi. Kadın;

-‘Yüce Allah’ın dünyada yarattığı her nimet ve ilginç şeyleri benim önümde hazır etmeni istiyorum.’ dedi.

Zavallı kocası bu arzuyu yerine getirmekten aciz kaldı. Nihayet samimiyetle kalkıp Hz. Mevlana’ya gitti. Olan biteni anlattı ve ondan yardım istedi. Hz. Mevlana;

-‘Git Allah’ın kitabı Kur’an-ı al ve mendiline sarıp karının eteğine koy, çünkü böylece dünyadaki yaş ve kuru nimetleri onun eteğine koymuş ve dünyanın garip şeylerini onun önünde hazır etmiş olursun. Zira yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki Kur’an’da olmasın. (En’am suresi 59) buyurmuştur.

Böylece asla talak ve ayrılık vaki olmaz.’ dedi. Böylece o çiftin evliliğini de kurtarmış oldu.

MEVLANA'DAN ÖĞÜTLER

*“Merak etme,
mana kapısını çalarsan
sana açarlar.
İstek en büyük kılavuzdur.
İster yavaş gitsin, ister acele koşsun
arayan elbette aradığını bulur.
Ey Hak yolunda gitmek isteyen kişi,
bu isteğine iki elinle sarıl! Çünkü istek en iyi
kılavuzdur. Topal da olsan, sakat da olsan, uyuklasan
da, edepsizce bile olsan yine O’nun yolunda ol, O’na
doğru sürün, O’nu ara.”*

*“Allah’ı gözet ki önünde bulasın, Allah’ı rahatlıkta
tanı ki O da seni sıkıntıda tantsın. Şunu bil ki başına
gelmeyecek olan şeyin, sana isabet edeceği de yoktur ve
senin başına gelecek olanın da gelmemesi yoktur. Bil
ki yardım ve zafer sabretmekle olur. Sevinç üzüntü ile
beraberdır. Sıkıntı ve güçlük de kolaylıkla beraber
olur.”; “Dosta dostun zahmeti ağır gelir mi?
Zahmet; içtir, ruhtur. Dostluksa onun derisine benzer.
Dostluk nişanesi beladan, afetlerden, mihnetlerden
hoşlanmak değil midir? Dost altın gibidir. Belada ateşe
benzer. Halis altın, ateş içinde saf bir hale gelir...”*

*“Her insan şekli bir kâseye benzer.
Göz de, o kâsenin içinin manasın görür, duyar,
hisseder.
Gittiğin her yerden, buluştuğun herkesten manevi bir
gıda, bir hal alırsın.
Manevi bir şey yersin. Kavuştuğun her dosttan da bir
şeyler alırsın.
Erkek kadınının kavuşmasından bir çocuk doğar.
Çakmak taşı ile demirin birleşmesinden de bir kıvılcım,
bir ateş meydana gelir.
Toprağın yağmurla birleşmesinden meyveler,
yeşillikler, çiçekler yeşerir.*

*Ey genç bu sebeple gittiğin yerlere, konuştuğun
herkese dikkat et.
İnsan hiç konuşmazsa, ilgilenmezse bile yanında
bulunduğu kötü arkadaşından onun huyunu kapar!
Gönül onun gizlice kötü ahlakını alır, farkında bile
olmadan bu huyu benimser, onun bu kötü huyunu
kendine ahlak edinarsın.”*

MEVLANA VE SAĞLIK

*“Nerede bir dert varsa deva oraya gider,
Su, neresi alçaksa oraya akar.”*

Hız. Mevlana yaşamı boyunca hastalıkları bizzat tedavi etmiş, hastalıklara uygun reçeteler vermiştir. İnsanlara derdin bulunduğu yere devanın da ulaşacağını anlatmıştır. Mevlana'nın tıbbi bilgisi son derece gelişmiştir. *“Bütün hastalıkların tedavi edileceği kanaatinde olup, deva kabul etmeyen hastalığın kaza ve kader olduğunu belirtip, zira kaza ve kader gelince doktorun aptallaşacağını anlatır.”* Mevlana hastalıkları ikiye ayırmıştır; topallık, yassı burunluluk ve körlük gibi sakatlıkların çaresinin olmadığını, buna karşılık; ağz, yüz çarpıklığı ve baş ağrısı gibi hastalıklarında çaresinin olduğunu belirtir. Mevlana hastalıkların tedavisinde doğru teşhise son derece önem vermiş, hastalıkların tam tedavisinin ise ancak doğru teşhisle yapılacağını belirtmiştir. Mevlana insanın sıhhati ve rahatı için uykunun gerekli olduğunu belirtir. Şimdi sizlerle uyumanın faydalarını, fazla uyumanın zararlarını ve uykumuzun gelmesi için bazı püf noktaları paylaşacağız.

UYKU

Bütün organların dinlenmesini sağlamak için merkezi sinir sistemi faaliyetinin azalması ve duyu organları üzerindeki tepkisinin asgari düzeye inmesi, yarı şuur haline verilen isimdir. Uyuyan kimse hareketsiz ve yarı şuur halinde olduğu için ölüye benzetilmiştir. Hatta uykuya bu nedenle küçük ölüm veya ölüm kardeşi denilmiştir. Çünkü uyuyan kimse yarı şuur halinde olduğundan dolayı vaktin geçtiğini de bilmez. Nitekim Cabir (r.a.)'in rivayetine göre, Peygamber (a.s.)'e *“ Ey Allah'ın Resulü! Cennet ehli uyur mu?”* diye sorulduğunda: *“ Hayır uyumazlar! Zira uyku ölümün kardeşidir, cennet ehli ise ölmezler ve uyumazlar.”* buyurmuştur. Uyku; bilhassa gece uykusu, ruhu ve bedeni dinlendirir. Kişiyi hayatın sıkıntılarından, gürültülerinden belli bir süre uzaklaştırır, sinir ve kaslardaki gerginliği giderir, vücutta bir rahatlama ve dinlenme meydana gelir. Uyku, yeme içme gibi bir ihtiyaçtır. **Kur'an-ı Kerim'de:** *“Sizin için geceyi bir örtü, uykuyu istirahat, gündüzü de dağılıp çalışma zamanı olarak yaratan O'dur.”* (Furkan,47) **Peygamber Efendimiz (sav):** *“İnsan sırt üzerine (veya yan tarafına) yatarak rahat bir uyku uyuduğu zaman mafsalları gevşer.”* **Mevlana:** *“Zira uykuda duygularını taşımazsınız, duyguların seni taşır. Yorgunluk, bıkkınlık gider; sıkıntı ve zahmetten kurtulursun.”*

UYKUNUN FAYDALARI: Yorgunluktan sonra, organların dinlenerek istirahat etmesini sağlar. Uyanıklığın verdiği yorgunluktan dolayı duyu organlarının istirahat etmesini, yorgunluğun ve bitkinliğin giderilmesini sağlar. Gıdaların sindirilmesi ve olgunlaştırılmasını temin eder. Çünkü uyku zamanında tabii hareket vücudun iç kısmına çekilir, hazma ve olgunlaştırmaya yardımcı olur. İşte bu sebeple vücudun dış kısmını soğutmaya başlar, bu nedenle uyuyan kimse üzerini örtmeye ihtiyaç duyar. Uykunun en faydalısı ise, yemeğin midede en iyi bir şekilde yerleşmesi için sağ yan üzerine yatılarak uyunan uykudur. Uykunu en zararlısı ise, sırt üzerine yatarak uyumaktır. Yüzüstü yatarak uyumak ise, sırt üzerine yatarak uyumaktan daha zararlıdır. Nitekim Peygamber Efendimiz (a.s), mescitte karnı üzerine yatarak uyuyan bir kimseye ayağı ile dokunarak; *“ Kalk, otur! Zira bu şekilde uyumak iyi bir uyku değildir.”* buyurmuştur.

GÜZEL UYUMANIN PÜF NOKTALARI

- Marul uykuyu getirir.
- Reyhan yaprakları su ile kaynatılıp içilirse uyku getirilir
- Nilüfer çiçeği uyku verir
- Bal şerbeti uykusuzluğa karşı faydalı bir ilaçtır
- Süt ve yoğurtta sinirleri yatıştıran ve uyku celbeden gıdalardandır

HZ. MEVLANA VE YEMEK

Aslında iki uzak konu; Hz. Mevlana ve yemek... Hz. Mevlana hayatı boyunca Rasulullah (sav)'ı örnek almış, O'nun izinden yol yürümüştür. O, semadaki manevi nimetlere ilahi devlet saadetine eren Allah'ın sevgili kullarının gıdasıdır. Onlarla gıdalanmak için boğaz gibi alet ve vasıtaya gerek yoktur. Peygamber Efendimiz (sav) bir defasında birkaç gün iftar etmeden, üst üste oruç tutmuştur. Bunu öğrenen sahabeden kimseler de aynı şekilde oruç tutmak istediler. Peygamber Efendimiz (sav) onları men etti. “Rabbim bana yedirir, içirir.” buyurdu. Hz. Mevlana'nın “Sema safa, cana şifa, ruha gıdadır.” dediği manevi nimet ve gıdalar Hz. Peygamber (sav)'in susuzluk ve açlığının giderilmesi cümlesindendir. Hz. Mevlana'ya kulak verelim:

“Eğer sen ekmek ambarı olan mideni boş tutarsan, orayı büyük kıymettar incilerle yan yana, ilahi ilimlerle doldurmuş olursun.”

“Yemek konusunda israfa kaçmayasın ki daneyi yiyip tuzağa düşmeyesin, ilim ve kanaat bunu gerektirir vesselam.”

“Bizim hayatımız süttten kesilmeye dönüktür. Sen de azar azar gayret edip yemekten kesil. Söz burada tamam oldu.”

“Bedenine yağlı ballı şeyleri az ver. Çünkü onu gereğinden fazla besleyen kimse, sonunda nefsanî arzulara düşüyor ve rezil olup gidiyor.”

Hz. Mevlana hikâyelerinden birinin anlatımıyla yazımıza son veriyoruz:

Hz. Mevlana bir gün hizmetçisine, “Bu gün evimizde yiyecek içecek bir şey var mı?” diye sormuş. Hizmetçisi de “Hayır Efendim. Evde yiyecek içecek bir şey yok.” deyince Hz. Mevlana ellerini açarak: “Allah'ım! Sana şükürler olsun ki bugün evimiz peygamber evine benziyor.” demiş. Dua ile...

KONYA TİRİTİ

Malzemeler: Yarım kg. kuşbaşı et, tuz, karabiber, nane, kimyon, kekik, su

Pidesi için: 4 su bardağı un, 1 paket kuru maya, tuz, ılık su

Üzeri için: sarımsaklı yoğurt, tereyağı salça

Yapılışı: Etler suyla pişirilir. İyice piştikten sonra baharatlar ilave edilir.

Pidesi için un, su, tuz ve maya kulak memesi kıvamında yoğrulur. Bezelere ayrılır. Yuvarlak pide şekli verilip yağlanmış tepside pişirilir. Piştikten sonra küp küp doğranır, servis tabağının altına yayılır. Üzerine etler yayılır. Sarımsaklı yoğurt ve eritilen tereyağı ile salça dökülür.

BAYAT EKMEK TATLISI

Malzemeler: 200 gr. Bayat ekmek, 3 çorba kaşığı tereyağı, 1,5 su bardağı süt, 3 yumurta, 1 çorba kaşığı toz şeker

Şerbeti için: 1 su bardağı su, 1 su bardağı şeker, birkaç damla limon suyu.

Yapılışı: Ekmekler tencereye ufalanır, üzerine süt konur, karıştırılır. Sütü çekmesi için bir kenara bırakılır. Yarım saat sonra ekmekler el ile iyice ezilir. İçine yumurta, şeker, tereyağı ilave edilir. İyice yoğrulur. Fırın kabı yağlanır. Harç yayılır, fırına verilir. Bir yandan da şerbeti hazırlanır. Fırından çıkan sıcak tatlıya sıcak şerbet verilir. Soğuyunca kesilerek servis yapılır. Afiyet olsun.

GÜNLÜK VİRD

“Ya Rabbi niyet ettim günlük virdimi çekmeye”

ÜÇ İHLÂS BİR FATİHA

“Ya Rabbi Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hz.lerinin ruhlarına ve bütün geçmiş Peygamber Efendilerimizin ruhlarına, Cihar-ı Yar-i Güzin Efendilerimiz **EBUBEKİR-İ SİDDİK, ÖMER-UL FARUK, OSMAN-I ZİNNUREYN, ALİ-YEL MURTAZA** (radiyallahu anh) Hz.lerinin ruhlarına Aşereyi mübeşşerenin evladı Resulullah, zevceyi Resulullah, İmam-ı Hasan, İmam-ı Hüseyin yetmiş iki Şühedanın ve bütün Şühedanın tüm Ashabı Resulullah Hz.lerinin ruhlarına, İmamımız İmam-ı Azam Ebu Hanife, İmam-ı Şafii, İmam-ı Maliki, İmam-ı Hanbeli ve bütün mezhep İmamlarının ruhlarına hediye eyledim vasıl ve hissedar eyle Ya Rabbi.”

ÜÇ İHLÂS BİR FATİHA

“Ya Rabbi, Pirimiz Seyyid Abdülkadir GEYLANİ, Seyyid Ahmed-er RUFÂİ, Seyyid Ahmed-el BEDEVİ, Seyyid İbrahim DUSİKİ, Şeyh Ebu'l Hasan el ŞAZELİ, Şah-ı Nakşibend-i Muhammed Bahaddin, Şah- Mevlana Celaledin-i Rumi, Şah-ı Hacı Bektaş-i Veli, Hacı Bayram-ı Veli, Mehmet Muhyiddin ÜFTADE Hz.lerinin ve tüm Pir Efendilerimizin ruhlarına hediye eyledim vasıl ve hissedar eyle Ya Rabbi.”

ÜÇ İHLÂS BİR FATİHA

“Ya Rabbi bütün geçmiş Mürşid-i Kamillerin, Velilerin, Evliyaların, Dervişlerin, Müminlerin ruhlarına, Üstadımız Bayındırlı Hacı MUSTAFA ÖZBAĞ Efendinin ruhaniyetine ve yaşayan bütün Mürşid-i Kamillerin, Velilerin, Evliyaların ruhaniyetlerine, bütün derviş kardeşlerimizin ve ümmeti Muhammed'in ruhaniyetlerine, Turuk-i Aliyeden ve Akrabay-ı taallukatımızdan geçenlerin ruhlarına hediye eyledim vasıl ve hissedar eyle Ya Rabbi.”

100 defa **SÜBHANALLAHİ VE BİHAMDİHİ, SÜBHANALLAHİ'L AZİM VE BİHAMDİHİ ESTAĞFİRULLAH EL AZİM**

100 defa **LA İLAHE İLLALLAHU VAHDEHU LA ŞERİKE LEH, LEHU'L MÜLKÜ VE LEHU'L HAMDÜ VE HÜVE ALA KÜLLİ ŞEY'İN KADİR**

100 defa **ALLAHÜMME SALLİ ALA SEYYİDİNE MUHAMMEDİN VE ALA ALİ SEYYİDİNE MUHAMMEDİN VE SAHBİHİ VE SELLİM.**

100 defa **KUL HÜVALLAHÜ EHAD. ALLAHÜS SAMED. LEM YELİD VE LEM YÜLED. VE LEM YEKÜL LEHÜ KÜFÜVEN EHAD.**

100 defa **LA İLAHE İLLALLAH** (Tevhid en az yüz defa, yetmişbine kadar çoğaltılabilir.)

Okunabildiği kadar Kur'an okunur, dua edilir. Yukarıda tarif edilen dersi günde en az bir sefer yapmak gerekir. Eğer daha fazla yapmak isterse sabah ve akşam yapılabilir. Daha da fazla yapmak isterse istediği kadar yapabilir. Efdal olanı az da olsa devamlı olmalıdır. Her sabah ve akşam namazından sonra dünya kelamı konuşmadan,

7 kez **“ALLAHÜMME ECİRNİ MİN'EN NAR”**

7 defa **“HASBİNALLAHU VE Nİ'MEL VEKİL”** okunur.

Her namazdan sonra, namaz tesbihatı,

33 defa **SÜBHANALLAH**, 33 defa **ELHAMDÜLİLLAH**, 33 defa **ALLAHU EKBER**

1 defa **LA İLAHE İLLALLAHU VAHDEHU LA ŞERİKE LEH, LEHU'L MÜLKÜ VE LEHU'L HAMDÜ VE HÜVE ALA KÜLLİ ŞEY'İN KADİR**

ve 300 defa **LA İLAHE İLLALLAH** (Tevhid en az üçyüz, beşbine kadar çoğaltılabilir.)Dua edilir.

İbn Abbas (radiyallahu anh) Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) in şöyle buyurduğunu rivayet etti. Kim **“SÜBHANALLAHİ VE BİHAMDİHİ, SÜBHANALLAHİ’L-AZİM VE BİHAMDİHİ ESTAĞFİRULLAHE VE ETUBU İLEYH”**

(Allah’ı hamd ile tesbih ederim, şanı yüce Allah’ı tenzih ederim. Allah’tan mağfiret talep eder ve ona dönerim.) derse amel defterine hemen yazılır. Sonra Arşa bağlanır. Okuduğu bu dua kıyamet gününde o, Allah’ın huzuruna çıkıncaya kadar mühürlü olarak kalır. Onun işlemiş olduğu hiçbir günah bu duasının sevabını yok edemez. Bezzar rivayet etmiştir.

Ebu Hureyre (radiyallahu anh) Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) in **“Kim günde 100 defa SÜBHANALLAHİ VE BİHAMDİHİ”** derse günahları denizin köpüğü kadarda olsa bağışlanır.” buyurduğu rivayet edilir.

Ebu Hureyre (radiyallahu anh) Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Hz. lerinin şöyle buyurduğunu rivayet etti, “Kim günde 100 defa

LA İLAHE İLLALLAHU VAHDEHU LA ŞERİKE LEH, LEHU’L MÜLKÜ VE LEHU’L HAMDÜ VE HÜVE ALA KÜLLİ ŞEY’İN KADİR”

(Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur. O, tektir, eşi yoktur, Mülk O’nundur. Hamd O’na mahsustur ve O her şeye Kadirdir) derse bu onun için on köleyi hürriyetine kavuşturmaya denk olur. Ona yüz sevap yazılır. Yüz günahı silinir. O gün akşama kadar kendisi için şeytanın şerrinden bir sığınak olur. Bunu onun dediğinden daha fazla söyleyen hariç hiçbir kimse bu amelinden daha faziletisini yapamaz. BUHARİ, MÜSLİM, TİRMİZİ, İBN MACE

Abdullah b. Amr (radiyallahu anh) Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) in şöyle dediğini rivayet etti, Kim günde iki yüz defa

“LA İLAHE İLLALLAHU VAHDEHU LA ŞERİKE LEH, LEHU’L MÜLKÜ VE LEHU’L HAMDÜ VE HÜVE ALA KÜLLİ ŞEY’İN KADİR”

derse onun amelinden daha faziletisini yapan hariç kendisinden öncekilerden hiçbiri onu geçemez ve sonrakilerden hiçbiri de ona yetişemez. Onun aldığı çok sevabı alamaz. İMAM AHMED VE TABERANİ

İbn’u Mes’ud (radiyallahu anh) anlatıyor. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki, Kıyamet günü bana insanların en yakını bana en çok salâvat okuyandır. TİRMİZİ

H. Enes (radiyallahu anh) anlatıyor. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki, Kim bana (bir kere) salât okursa Allah’ta ona salât okur ve on günahını affeder, (mertebesini) on derece yükseltir. NESAI

Enes (radiyallahu anh) anlatıyor, Kim Kul hüvallahu ehad suresini günde iki yüz sefer okursa, üzerindeki kul borcu hariç, elli yıllık günah (amel defterinden) silinir. TİRMİZİ

H. Enes (radiyallahu anh) anlatıyor. Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdular ki, Kim yatağında uyumak isteyince sağ tarafının üstüne yatar, sonra Kul hüvallahu ehad’ı yüz kere okursa Rab Teâlâ kıyamet günü kendisine **“sağın üzere cennete gir”** diyecektir. TİRMİZİ

Ebu’d Derda (radiyallahu anh) dan Resulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) in şöyle buyurduğu rivayet edildi, Her hangi bir kul yüz defa **LA İLAHE İLLALLAH** (Allah’tan başka hiçbir ilah yoktur) derse Allah Teâlâ kıyamet gününde onu yüzü ayın ondördü gibi olarak diriltir. O gün onun amelinden daha faziletli hiçbir kimsenin ameli Allah’a yükseltilmez. Ancak onun söylediğinin benzerini veya daha fazlasını söyleyen hariç. TABERANİ

Haris b. Müslim et-Temimi (radiyallahu anh) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) in kendisine şöyle buyurduğunu söylemiştir. Sabah namazını kıldığında hiçbir şey konuşmadan önce yedi defa **ALLAHÜMME ECİRNİ MİNE’N NAR** (Allah’ım beni cehennem ateşinden koru) söyle. Şunu bil ki sen bugün ölürsen Allah seni cehennemden korunanlardan kılar. Akşam namazını kıldığında da hiçbir şey konuşmadan önce yedi defa **ALLAHÜMME ECİRNİ MİNE’N NAR** söyle. Şunu bil ki sen bu gece ölürsen Allah seni cehennemden korunanlardan kılar. NESAI, EBU DAVUD

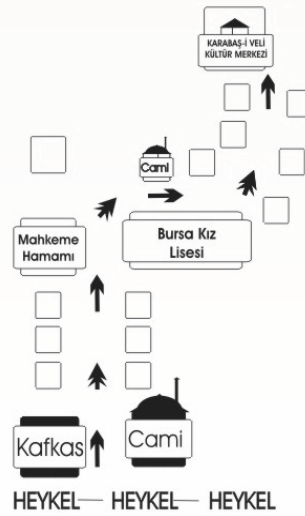
737.VUSLAT YILI KARABAŞ-I VELİ KÜLTÜR MERKEZİ

BURSA MEVLANA KÜLTÜRÜNÜ TANITMA VE YAŞATMA DERNEĞİ
KARABAŞ-I VELİ KÜLTÜR MERKEZİNE NASIL GİDİLİR?

**KARABAŞ-I VELİ
KÜLTÜR MERKEZİ**

İbrahim Paşa mah. Çardak sk. No: 2 Osmangazi / Bursa / TÜRKİYE
Telefon: 222 03 85
bilgi@mevlana.org.tr